

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
 dla
cesarstwa austriackiego.

Część XXVIII.

Wydana i rozesłana 18. Kwietnia 1851.

Allgemeines

Reichs - Gesetz - und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 18. April 1851.

Część XXVIII.

wydana i rozesłana 18. Kwietnia 1851.

89.

Cesarski patent z dnia 12. Marca 1851,

tyczący się przeprowadzenia uwolnienia gruntu od ciężarów w okręgu byłej
Rzeczypospolitej Krakowskiej.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogradu, Styryi, Karynty, Krajny i Bukowiny; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zardry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książę Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Łużacyi i na Istrii; Hrabia Hohenembsu; Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Chcąc przeprowadzić rozporządzenia ustawy z dnia 7. Września 1848. co do uwolnienia posiadłości ziemskich od ciężarów, z uwzględnieniem obwieszczenia z dnia 24. Kwietnia 1848, wydanego w okręgu byłej Rzeczypospolitej Krakowskiej na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 18. Kwietnia 1848., i zarazem, ażeby uprawnieni należne im wynagrodzenie odebrali, postanowiliśmy za poradą Naszej Rady ministrów wydać następujące postanowienia w przedmiocie zniesienia robocizny i innych powinności inwentaryalnych, tudzież w przedmiocie przeprowadzenia uwolnienia posiadłości ziemskich od ciężarów, w okręgu dawnej Rzeczypospolitej Krakowskiej.

Rozdział I.

O powinnościach, bez wynagrodzenia zniesionych lub znieść się mających.

§. 1.

a) Ponieważ od czasu wcielenia Galicyi zachodniej do księstwa Warszawskiego nie istniał w okręgu dawnej Rzeczypospolitej Krakowskiej ani stosunek osobistego

XXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 18. April 1851.

89.

Kaiserliches Patent vom 12. März 1851,

betreffend die Durchführung der Grundentlastung in dem Gebiete des ehemaligen Freistaates Krakau.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Um die Anordnungen des Gesetzes vom 7. September 1848 über die Entlastung des Grundes und Bodens unter Berücksichtigung der im Gebiete des ehemaligen Freistaates Krakau auf Grundlage des Ministerial-Erlasses vom 18. April 1848 ergangenen Kundmachung vom 24. April 1848 durchzuführen, und den Berechtigten die ihnen gebührende Entschädigung zukommen zu machen, haben Wir über Einrathen Unseres Ministerrathes nachfolgende Bestimmungen über die Aufhebung der Robot und anderer Incentarialleistungen und über die Durchführung der Grundentlastung im Gebiete des ehemaligen Freistaates Krakau zu erlassen befunden:

I. Abschnitt.

Von den ohne Entgeld aufgehobenen oder aufzuhebenden Leistungen.

§. 1.

a) Da im Gebiete des ehemaligen Freistaates Krakau seit der Einverleibung Westgaliziens in das Herzogthum Warschau weder ein persönlicher Unterthansverband, noch ein Schutz-

poddaństwa, ani stosunek opieki, ani też prawo juryzdykcyi dominikalnej, równie też i zwierzchnictwo włościańskie (dominikalność) znane nie jest, przeto postanowienia ustępu V. ustawy z dnia 7. Września 1848. miejsca nie mają.

- b) Prawo paszenia na ugorach i ścierniskach, wedle ustępu VII. ustawy z dnia 7. Września 1848. zniesione jest bezpłatnie.

Jeżeli zaś komu służy to prawo z jakiego szczególnego tytułu, utrzymuje się takowe jeszcze na teraz w swej mocy, atoliż z zastrzeżeniem wykupienia lub uregulowania tegoż jako służebności.

- c) Przymus co do piwa i wódki, t. j. obowiązek pobierania tych napojów na własny użytek, od mającego prawo propinacyi, zniesionem jest ustępem XI. ustawy z dnia 7. Września 1848. bezpłatnie.

Sposób, w jaki wykupienie i uregulowanie wyłącznego prawa produkowania i wyszynku, jak niemniej kontraktowego zobowiązania do pobierania napojów od tychże uprawnionych ma być urządzone, będzie przedmiotem osobnej ustawy.

§. 2.

Na mocy patentu z dnia 7. Marca 1849., wydanego co do prawa o polowaniu, zniesionem zostało bez wszelkiego wynagrodzenia:

- a) prawo polowania na obcym gruncie, tudzież
b) pańszczyzny myśliwskie (obławy) i inne powinności, odnoszące się do celów łowieckich.

§. 3.

Oprócz tego, w przeprowadzeniu zasady, wyrzeczonej w ustępie VI. ustawy z dnia 7. Września 1848., uważają się w okręgu Krakowskim za zniesione bez wynagrodzenia:

1. prawo co do spadków bezdziedzicznych, prawo wykupna i prawo pierwszeństwa do kupna byłych panów włości;
2. prawa, służące na mocy dawniejszych ustaw Krakowskich tym ostatnim do gruntów, zostających w stałym posiadaniu i użytkowaniu chłopów, a na mocy Najwyższego opostanowienia z dnia 14. Kwietnia 1847., lub ustaw późniejszych zniesione.

Dotychczasowi posiadacze tych gruntów stają się zupełnymi właścicielami takowych, i jako tacy zamieszczeni być mają w księgi gruntowe, albo już obecnie istniejące, albo dopiero zaprowadzić się mające.

W skutek zniesienia praw, wyżej ad 1. i 2. wyszczególnionych, upadają też z drugiej strony ciężary im odpowiadające.

§. 4.

Znoszą się dalej bezpłatnie następujące powinności.

1. Robocizna i opłaty pańszczyzniane, powinności przedzenia i inne powinności w naturaliach i w robociznie:

- a) co do komorników, jeżeli wymienione wyż powinności są opłatą (czynszem za najem), za używanie na mocy kontraktu pomieszkania w cudzym domu, ani też nie są uiszczane od gruntu, danego na uposażenie włości chłopskiej.
b) co do chałupników, którzy osiedli na gruntach chłopskich, gminnych, plebańskich albo dominikalnych, jeżeli powinności opłacane bywają na rzecz byłych właścicieli gruntów.

verhältniss, noch das obrigkeitliche Jurisdictiontsrecht bestand, daselbst auch die Dorfobrigkeitlichkeit nicht bekannt ist, so finden die Bestimmungen des Absatzes V des Gesetzes vom 7. September 1848 keine Anwendung.

- b) Die Brach- und Stoppelweide ist nach dem Absatze VII des Gesetzes vom 7. September 1848 unentgeltlich aufgehoben.

Steht dieselbe Jemanden aus einem speciellen Rechtstitel zu, so bleibt sie derzeit aufrecht, vorbehaltlich ihrer Ablösung oder Regulirung als Servitut.

- c) Der Bier- und Branntweinzwang, d. i. die Verpflichtung, diese Getränke von den Proportionsberechtigten zum eigenen Gebrauche abzuschmecken, ist durch den Absatz XI des Gesetzes vom 7. September 1848 unentgeltlich aufgehoben.

Die Ablösung und Regelung des ausschliessenden Erzeugungs- und Ausschankrechtes, so wie der vertragsmässigen Verpflichtung zur Getränkeabnahme von Seite dieser Berechtigten bleibt einem besonderen Gesetze vorbehalten.

§. 2.

Durch das in Betreff der Ausübung der Jagd erlassene Patent vom 7. März 1849 ist:

- a) das Jagdrecht auf fremdem Grunde und Boden aufgehoben, ohne dass eine Entschädigung gefordert werden kann; ferner sind
b) Jagdfrohnen und andere Leistungen für Jagdzwecke ohne Entschädigung aufgehoben.

§. 3.

Ausserdem werden in Durchführung des im VI. Absatze des Gesetzes vom 7. September 1848 ausgesprochenen Grundsatzes für das Krakauer Gebiet ohne Entschädigung aufgehoben erklärt:

1. das Heimfalls-, Einstands- und Verkaufsrecht der ehemaligen Grundherren;

2. jene Rechte, welche den Letzteren auf die im bleibenden Besitze und Genusse der Bauern befindlichen Gründe, kraft der früheren Krakauer Gesetze zugestanden waren, und durch die Allerhöchste Entschliessung vom 14. April 1847, oder durch spätere Gesetze aufgehoben worden sind.

Die bisherigen Besitzer dieser Gründe werden vollständige Eigenthümer derselben, und sind als solche in den bereits vorhandenen oder noch zu errichtenden Grundbüchern einzutragen.

Mit der Aufhebung der oben ad 1 und 2 angeführten Rechte entfallen auch die ihnen gegenüberstehenden Lasten.

§. 4.

Ferner sind folgende Leistungen unentgeltlich aufgehoben:

1. Robot und Robotgelder, die Spinnschuldigkeiten und sonstige Natural- und Arbeitsleistungen aus dem Titel dieser als aufgehoben erklärten Leistungen:

- a) bei Innleuten, in so ferne die angeführten Leistungen sich weder als Entgelt (Mietzins) für den vertragsmässig zustehenden Genuss einer Wohnung im fremden Hause darstellen, noch von einem zur Bestiftung verliehenen Grund entrichtet werden;

- b) bei Häuslern, welche auf Bauern-, Gemeinde-, Pfarr- oder herrschaftlichen Gründen sich ansässig gemacht haben, wenn die Schuldigkeiten an den ehemaligen Grundherrn abgestattet werden.

Za chałupnika uważać należy tego, który posiada dom, albo ogród przy domu.

Jeżeli tacy chałupnicy zostają w używaniu służebności na gruntach, dawniej dominikalnych, wtedy powinności ich należy wprowadzić oszacować wedle zasad, ustanowionych co do wynagrodzenia powinności chłopskich; z tych jednakże ta tylko część ma być wynagrodzoną dawnym uprawnionym, którą chałupnik ma zapłacić jako indemnizację, za istniejącą służebność.

Powinności, jakie na siebie przyjęli chałupnicy, obejmując gospodarstwo chłopskie, winny być ocenione i wynagrodzone według zasad, dotyczących się powinności, jakie ciążyły na gospodarstwie chłopskiem.

2. Zobowiązanie chłopów, dotyczące się zbierania i odwozu dziko rosnących płodów, jako to: grzybów, owoców leśnych, dzikiego chmielu, kminku, dębianek (galasu), ślimaków, raków i t. p., o ile te obowiązki nie noszą cechy powinności wzajemnych za przyjętą za nie służebność.

3. Wszelkie powinności pieniężne z tytułu uznanych za zniesione pod 1. i 2. powinności w naturze i robocie.

4. Czynsze od zatrudnień przemysłowych, o ile takowe nie stanowią wynagrodzenia za przyjętą służebność.

5. Czynsze od żarn (żarnowe).

6. Wszelkie zaległości zniesionych bez wynagrodzenia powinności, o ile się tyczą roku użytkowania 1848.

§. 5.

Komisyja ministeryalna winna w danych razach stanowić, czyli oprócz wyżej wymienionych, inne jeszcze powinności i prawa, bez wynagrodzenia ustalić mają, i które odpowiednie im ciężary równocześnie odpaść powinny, przyczem za prawidłó służy zasada, wyrzeczona w ustępie VI. ustawy z dnia 7. Września 1848. i analogia ustępu V. tejże ustawy.

Komisyja ministeryalna winna powzięte w tej mierze postanowienia przedłożyć ministerstwu spraw wewnętrznych do potwierdzenia.

Rozdział II.

O ciężarach w ogólności, za wynagrodzeniem zniesionych i zniesić się mających.

§. 6.

Na mocy rozrządzenia ministeryalnego z dnia 18. Kwietnia 1848. L. 878. zniesione zostały, robocizna i inne powinności chłopów, posiadających grunta, za wynagrodzeniem, mającem udzielonem być ze środków krajowych.

Do tegoż jednak wynagrodzenia nie mają żadnego prawa ci właściciele dóbr, którzy poddanych swych od należących powinności bezwarunkowo i bezpłatnie uwolnili, t. j. takowe im darowali.

§. 7.

Każda dziesięcina, na posiadłości stale ciężąca, czy to ona pochodzi ze stosunku chłopa do swego pana, czy to z innego jakiegokolwiek tytułu prawnego, została zniesioną za wynagrodzeniem na mocy ustępów III. i VI. ustawy z dnia 7. Września 1848..

Als Häusler ist derjenige anzusehen, der bloss ein Haus oder neben dem Hause einen Garten besitzt.

Wenn solche Häusler in dem Genusse von Dienstbarkeiten auf Grundstücken ihrer ehemaligen Grundherren stehen, so sind ihre Leistungen zwar auch nach den für die Entschädigung der bäuerlichen Leistungen aufgestellten Grundsätzen zu verwerthen, von diesen aber nur jener Theil der gewesenen Bezugsberechtigten zu entschädigen, welcher von dem Häusler als Entgelt für die bestehende Servitut zu bezahlen ist.

Leistungen, welche Häusler von einer bäuerlichen Stammwirthschaft übernommen haben, sind nach den für solche auf der Stammwirthschaft bestandenen Schuldsigkeiten festgestellten Grundsätzen zu verwerthen und zu entschädigen.

2. Die Verpflichtung der Bauern zur Einsammlung und Abfuhr wildwachsender Naturproducte, als: Schwämme, Waldobst, wilder Hopfen, Kümmel, Knoppfern, Schnecken, Krebsen u. s. w. in so fern diese Verbindlichkeiten nicht die Natur von Gegenleistungen für eine dagegen übernommene Servitut haben.

3. Alle Geldleistungen aus dem Titel der zu 1 und 2 als aufgehoben erklärten Natural- und Arbeitsleistungen.

4. Gewerbszinse, in so fern sie nicht die Natur der Schadloshaltung für eine dagegen übernommene Servitut haben.

5. Alle Handmühlenzinse.

6. Alle Rückstände von Leistungen, welche ohne Entschädigung aufgehoben sind, in so weit sie das Nutzzjahr 1848 betreffen.

§. 5.

Die Ministerial-Commission hat in vorkommenden Fällen zu bestimmen, ob nicht etwa noch andere ausser den vorbezeichneten Leistungen und Rechten ohne Entschädigung aufzuhören, und welche ihnen gegenüberstehende Lasten zugleich zu entfallen haben, wobei der Grundsatz des VI. Absatzes des Gesetzes vom 7. September 1848 und die Analogie des V. Absatzes dieses Gesetzes massgebend sind.

Die Ministerial-Commission hat ihre diessfalligen Beschlüsse der Genehmigung des Ministeriums des Innern zu unterbreiten.

II. Abschnitt.

Von den entgeltlich aufgehobenen und aufzuhebenden Lasten überhaupt.

§. 6.

Mit dem Ministerial-Erlasse vom 18. April 1848, Z. 878, ist die Robot und andere Leistungen der grundbesitzenden Bauern an ihre gewesenen Grundherrschaften gegen die aus Landmitteln zu leistende Vergütung aufgehoben.

Auf diese Vergütung haben aber jene Grundbesitzer keinen Anspruch, welche den Verpflichteten die gebührenden Leistungen unbeding und unentgeltlich erlassen, d. i. geschenkt haben.

§. 7.

Jeder auf dem Grundbesitze bleibend haftende Zehent, er mag aus dem Verhältnisse des Bauern zu seinem Grundherrn oder aus was immer für einem anderen Rechtstitel entspringen, ist zufolge des Absatzes III und VI des Gesetzes vom 7. September 1848 gegen Entschädigung,

wszakże z tą różnicą, iż wynagrodzenie w pierwszym razie ze środków krajowych udzielonem będzie, w drugim zaś opłaconem być ma przez strony, do składania dziesięciny obowiązane.

§. 8.

Przeciwnie zaś powinności w naturze, które oddawane bywały nie wskutek prawa do dziesięciny jako pewna, odnosząca się do całości części dochodów gruntowych w ziemiopłodach, lecz jako niezmienna danina na rzecz kościołów, szkół, probostw albo na inny cel gmin, na mocy specjalnych tytułów prawnych, nie są zniesione ustawą z dnia 7. Września 1848.

Na żądanie obowiązanych, lub też w razie, jeżeli spółnictwo obowiązanych, jako takie, owe powinności oddawać ma, na żądanie większej liczby z nich, daniny takowe mają być wykupione (§. 45. niniejszego patentu).

§. 9.

Grunta folwarczne, znajdujące się na dobrach rządowych, instytucjonalnych jako też na dobrach, do miasta Krakowa należących, zostały przez komisję włościańską, ustanowioną ze strony komisji dominikalnej dla uregulowania stosunków co do posiadłości chłopskich, albo wydzielone do włości chłopskich za czynsz wieczysty, w częściach pomniejszych płacić się mający (wieczysta posiadłość włościańska), albo też większe kompleksa takowych gruntów folwarcznych, tudzież młyny dominikalne, austerye i propinacje wypuszczono w dzierżawę wieczystą (art. 3. i 6. ustawy senatu z dnia 9. Lipca 1844).

Powinności od takich gruntów, umową ustanowione, wykupione być mają w skutek ustawy z dnia 7. Września 1848. ustęp 8. lit. a) za wynagrodzeniem, mającem być opłaconem ze strony obowiązanych.

§. 10.

We wszystkich, §§fami 6 – 9. wyszczególnionych przypadkach, wartość powinności wedle prawnie należącego się wymiaru stanowi przedmiot wynagrodzenia, uprawnionym przypadającego.

Miara powinności o tyle ma być jako należąca się uważana, o ile nie sprzeciwia się prawomocnym orzeczeniom władz, treści kontraktów, lub też niezaprzeczonemu faktycznemu stanowi posiadania.

Co do dziesięciny w ogólności, równie jak co do wszystkich powinności z środków krajowych, wynagrodzonemi być mających, oznaczoną będzie wartość wedle dalszych postanowień niniejszego patentu, a co do powinności wykupnych, podług zwyczajnych cen miejsca i czasu, gdzie i kiedy takowe wypełnione być powinny.

§. 11.

Tak w pierwszym jak w drugim przypadku ściśle tej zasady trzymać się trzeba, że od wartości powinności, na realności ciążących, potrąconą być winna oznaczona według tej samej zasady wartość należyciwości wzajemnych, odpowiadających rzeczonym powinnościom.

Czysta wartość zniesionych należyciwości, w ten sposób oznaczona, podlega wedle ustępu VI. niniejszego patentu przepisanyemu potrąceniom, a pozostająca po tem reszta stanowi miarę wynagrodzenia albo wykupienia, uprawnionym przynależącego się.

§. 12.

Postanowienia niniejszego przepisu dotyczą przeto:

1. oznaczenia wartości:

a) zniesionych kosztem krajowym powinności chłopskich (§§ 6, 7, 16, 17. i 18.);

jedoch mit dem Unterschiede aufgehoben, dass die Entschädigung im ersten Falle aus Landesmitteln, im zweiten aber von dem Zehentholden selbst zu leisten ist.

§. 8.

Dagegen sind Naturalleistungen, die nicht in Folge des Zehentrechtes als ein aliquoter Theil der Grunderträge in Früchten, sondern als eine unveränderliche Giebigkeit an Kirchen, Schulen, Pfarren oder zu anderen Gemeindefzwecken im Grunde besonderer Titel entrichtet werden, durch das Gesetz vom 7. September 1848 nicht aufgehoben.

Auf Verlangen der Verpflichteten, oder, wenn die Leistung einer Gesamtheit von Verpflichteten als solcher obliegt, auf Verlangen der Mehrzahl unter derselben sind derlei Giebigkeiten abzulösen (§. 45 dieses Patentcs).

§. 9.

Die auf den Staats-, Instituts- und Stadt Krakauer Gütern vorhandenen Maierhofsgründe sind durch die von der schutzherrlichen Commission zur Regelung der bäuerlichen Grundbesitzverhältnisse eingesetzte Rural-Commission den Bauernwirthschaften gegen einen immerwährenden Zins in kleineren Abtheilungen zugetheilt (Wieczysta posiadlosó wtoscianka) oder es wurden grössere Complexe dieser Maierhofsgründe, dann herrschaftliche Mühlen, Wirthshäuser und Propination in Erbpacht (Dzierzawa wieczysta) vergeben (Art. 3 und 6 des Senatsgesetzes vom 9. Juli 1844).

Die von derlei Gründen bedungenen Leistungen sollen zufolge des Gesetzes vom 7. September 1848, Absatz 8 lit. a, gegen die von Seite der Verpflichteten zu leistende Entschädigung abgelöst werden.

§. 10.

In allen § 6 — 9 angeführten Fällen bildet der Werth der Schuldigkeit nach dem rechtlich gebührenden Ausmasse den Gegenstand der den Berechtigten zu leistenden Vergütung.

Das Ausmass der Schuldigkeit ist in so ferne als gebührend anzunehmen, als es nicht den rechtskräftigen Erkenntnissen der Behörden, dem Inhalte der Verträge oder dem unbestrittenen factischen Besitze widerspricht.

Der Werth wird hiernach beim Zehent überhaupt, so wie bei allen aus Landesmitteln zu entschädigenden Leistungen nach den weiteren Weisungen dieses Patentcs, bei ablösbaren Leistungen aber nach den gemeinen Preisen des Ortes und der Zeit, wo und wann dieselben zu erfüllen sind, veranschlagt.

§. 11.

In einem und dem anderen Falle ist der Grundsatz festzuhalten, dass von dem Werthanschlage der auf einer Realität haftenden Leistungen der auf der nämlichen Grundlage zu ermittelnde Werth der in den ersteren begründeten Gegenleistungen in Abzug zu bringen ist.

Der auf solche Art ermittelte reine Werth der aufgehobenen Leistungen unterliegt noch den im VI. Abschnitte dieses Patentcs vorgeschriebenen Abzügen, und der darnach verbleibende Rest bildet das Mass der den Berechtigten gebührenden Entschädigung oder Ablösung.

§. 12.

Die Weisungen dieser Vorschrift beziehen sich demnach:

1. auf die Werthermittlung:

a) der aus Landesmitteln aufgehobenen bäuerlichen Leistungen (§§. 6, 7, 16, 17 und 18);

b) powinności przez obowiązanych wykupić się mających (§. 33);

c) zaległości z roku użytkowania 1848, co do powinności, tu właśnie §. 12 ad 1.

a) wyszczególnionych.

2. Obliczenia rocznej renty i kapitału, z tytułu wynagrodzenia lub wykupienia.

§. 13.

Nie będzie zastosowaną ustawa z dnia 7. Września 1848 do kontraktów czasowego wypuszczenia w pacht i dzierżawę gruntów; ani też do owych gruntów dominikalnych, które na czas pewny, ograniczony trwaniem stosunku służbowego lub innym jakim warunkiem tytułem odpłaty przeszły w posiadanie urzędników i sług.

§. 14.

Z wyjątkiem paszenia po ugorach i ścierniskach, jeżeli takowe nie zasada się na szególnym tytule prawnym (§. 1.) nie dotyczą niniejsze postanowienia innych służebności, zachodzących między chłopami, a byłymi ich panami.

§. 15.

Co do służebności, bez względu na osobę uprawnionego, służy za prawidło zasada, ustawą z dnia 7. Września 1848 Rozdz. VII. i VIII. e, wyrzeczona, na mocy której takowe uregulowane lub za wynagrodzeniem zniesione być mają. Co do warunków i sposobu uregulowania lub zniesienia tych praw za odpłatą, tudzież co do wpływu, jaki w tej mierze wywierają organa komisji uwolnienia gruntowego, pozostawiają się dotyczące postanowienia późniejszemu specjalnemu rozporządzeniu, a zanim te nastąpią i wykonane zostaną, owe prawa nadal pozostać i wykonywać się winny.

Rozdział III.

O dochodzeniu wartości należności chłopskich, kosztem kraju zniesionych.

§. 16.

Jako powinności chłopskie, ze środków krajowych wynagrodzić się mające, uważane być mają te powinności, które dawnym właścicielom dóbr uiszczane były od tych gruntów

a) które na dniu 1. Listopada 1815 były w posiadaniu osób ze stanu chłopskiego i w posiadaniu tychże na dniu 14. Kwietnia 1847 jeszcze się znajdowały;

b) które przed dniem 14. Kwietnia 1847 drogą zamiany albo wskutek regulacji gruntowej czasowo lub na zawsze na mocy wyraźnych lub domniemanych kontraktów chłopom udzielone zostały, za odebrane im grunta, a w których posiadaniu znajdowali się ci na dniu 14. Kwietnia 1847;

c) od gruntów, w których używanie weszli chłopci dopiero po 1. Listopada 1815, względem których atoliż udowodnionem jest, iż chłopci przed tymże czasem znajdowali się w posiadaniu takowych.

Przeciwnie powinności od tych gruntów, które dopiero po 1. Listopada 1815 chłopom na fundacyę na czas niepewny, udzielone zostały z gruntów, byłych przed tymże czasem dominikalnych, a w posiadaniu których znajdowali się chłopci na dniu 14. Kwietnia 1847, ze strony zobowiązanych będą wykupione.

b) der von den Verpflichteten abzulösenden Leistungen (§. 33) :

c) der das Nutzjahr 1848 betreffenden Rückstände aus den hier §. 12 ad 1. a) angeführten Leistungen.

2. Auf die Berechnung der Jahresrente und des Capitals aus dem Titel der Entschädigung oder Ablösung.

§. 13.

Auf zeitliche Grundpacht- und Grundbestandsverträge, so wie auf jene herrschaftlichen Grundstücke, welche aus dem Dienstverhältnisse als Entgelt auf einen durch den Fortbestand desselben, oder sonst eine Bedingung beschränkten Zeitraum in den Besitz der Beamten und Diener gelangt sind, findet das Gesetz vom 7. September 1848 keine Anwendung.

§. 14.

Mit Ausnahme der Brach- und Stoppelweide, in so ferne sich dieselbe nicht auf einen speciellen Rechtstitel gründet (§. 1), bleiben andere zwischen den Bauern und ihren gewesenen Grundherren bestehenden Dienstbarkeiten fortan unberührt.

§. 15.

Für die Dienstbarkeiten ohne Unterschied des Serritutsberechtigten gilt der mit dem Gesetze vom 7. September 1848, Abschnitt VII und VIII c), ausgesprochene Grundsatz, dass dieselben zu reguliren oder gegen Entgelt aufzuheben sind. Ueber die Bedingungen und die Art der Regulirung oder entgeltlichen Aufhebung dieser Rechte, so wie über den Einfluss, den die Organe der Grundentlastung hierauf zu nehmen haben, werden die Verfügungen einer besonderen Verordnung vorbehalten. Bis diese erfolgen und vollzogen sind, haben dieselben fortzubestehen und sollen gehandhabt werden.

III. Abschnitt.

Von der Werthsermittlung der auf Kosten des Landes aufgehobenen bäuerlichen Leistungen.

§. 16.

Als bäuerliche aus Landesmitteln zu entschädigende Leistungen sind jene anzusehen, die an die gewesenen Grundherren von Grundstücken entrichtet werden.

- a) Die am 1. November 1815 im Besitze von Personen des Bauernstandes waren und sich im Besitze der Letzteren am 14. April 1847 noch befanden ;
- b) von Gründen, welche vor dem 14. April 1847 im Wege des Tausches oder der Grundregulirungen zeitlich oder auf immerwährende Zeit kraft ausdrücklicher oder stillschweigender Verträge den Bauern für die ihnen entzogenen Gründe verliehen wurden, und in deren Besitze sie sich am 14. April 1847 befanden ;
- c) von Gründen, zu deren Genuss die Bauern zwar erst nach dem 1. November 1815 gelangt sind, wo aber erwiesen ist, dass dieselben vor diesem Zeitpunkte im Besitze derselben waren.

Dagegen sollen Leistungen von Grundstücken, die erst nach dem 1. November 1815 den Bauern zur Bestiftung auf unbestimmte Zeit aus den vor diesem Zeitpunkte herrschaftlichen Gründen verliehen worden sind, und in deren Besitze sie sich am 14. April 1847 befanden, von den Verpflichteten abgelöst werden.

§. 17.

Chłopi na dobrach parafialnych osiedli, którzy chłopskie powinności uiszczali proboszczowi jako właścicielowi gruntu, niemniej też mieszkańcy miast Chrzano wa, Trzebiań i Nowej góry, uważani będą co do zniesienia ciężarów, na ich posiadłości ciążących, i co do wynagrodzenia tychże, równie jak inni chłopi na dobrach prywatnych. Czysze z gruntów domowych, których opłacenie obowiązkiem było osiadłych mieszkańców miast rzeczonych, wykupione być mają przez zobowiązanych.

§. 18.

Jeżeli grunta dominikalne oddane zostały chłopom na mocy kontraktu w czasowe użycie, takowe zaś z chłopskimi tak są zmieszane, iż ich odłączenie wykonaćby się już nie dało; albo jeżeli powinności od tego lub owego gatunku gruntów in concreto były uiszczane, a już więcej ani dojść ani oznaczyć się nie daje, jaka część powinności przypada na każdy z obudwóch gruntów wymienionych, natenczas takie pańskie grunta za chłopskie uważane będą i wszelkie należności wedle zasad, dla chłopskich powinności ustanowionych, wynagrodzone być mają.

Postanowienie to miejsce ma i w tym przypadku, gdy przy przedsięwziętych regulacjach gruntów, tak chłopskie jak pańskie grunta razem pomieszane, i chłopom grunta z całego gruntów kompleksu do czasowego użytku oddane zostały, bez różnicy, czy im przy tym podziale przypadły grunta li tylko chłopskie, czy jedynie tylko pańskie, czy tak jedne jak drugie razem.

§. 19.

Powinności, które kosztem kraju wynagrodzone być mają, dzielą się na powinności:

- a) w naturaliach
- b) w robocie
- c) w pieniądzech, tudzież
- d) na pochodzące z kontraktów reuicyjnych.

§. 20.

a) Co do powinności w naturze.

Oznaczeniu wartości podlegają jako powinności w naturaliach owe powinności, których uiszczenie w naturze prawnie wymaganem być mogło, jakkolwiek je na jakiś czas zamieniono na powinności w pieniądzech lub w robocie.

Powinności te obliczane będą w pieniądzech według cen, które przepisane były instrukcją z roku 1833 dla komisji włościańskiej, ustanowionej do uregulowania stosunków chłopskich, a które jej służyły za podstawę do oszacowania powinności chłopskich, na dobrach rządowych i instytutowych.

Komisja ministeryalna te ceny do wiadomości podać winna.

§. 21.

Gdyby się znachodziły na dobrach prywatnych powinności, dla których w instrukcji, w poprzedzającym paragrafie wspomnianej, nie ma cen wyrażonych, natenczas wartość onychże oznaczona być ma według cen nowego katastru, a gdyby i te nie istniały, według dziesięcioletniego przecięcia cen targowych miasta Krakowa, obliczonego od roku 1839 aż do roku 1848, z opuszczeniem roku najdroższego i najtańszego, którato wartość służyć ma za podstawę przy dochodzeniu wyuagrodzenia.

§. 17.

Die auf Pfarrgütern ansässigen Bauern, die die bäuerlichen Leistungen an den Pfarrer als Grundherrn entrichteten, so wie die Insassen der Städte Chrzanow, Trzebinia und Nowagóra sind in Absicht auf die Aufhebung der auf ihrem Grundbesitze haftenden Lasten und deren Entschädigung gleich allen anderen Bauern auf Privatgütern zu behandeln. Hausgrundzinse, deren Zahlung den Insassen der genannten Städte oblag, sind von den Verpflichteten abzulösen.

§. 18.

Wenn herrschaftliche Gründe den Bauern im Grunde eines Vertrages in die zeitliche Benützung überlassen wurden, diese Gründe aber mit den bäuerlichen so vermengt sind, dass ihre Ausscheidung nicht mehr möglich ist, oder wenn die Schuldigkeiten von der einen oder der andern Gattung Gründe in concreto entrichtet wurden, und sich nicht mehr erheben und bestimmen lässt, welcher Antheil von Schuldigkeiten auf jede der bemerkten beiden Gattungen Gründe entfällt, so sind derlei herrschaftliche Gründe als bäuerliche zu betrachten und sämtliche Schuldigkeiten nach den für bäuerliche Leistungen aufgestellten Grundsätzen zu entschädigen.

Diese Bestimmung hat auch für den Fall Anwendung, wenn bei vorgenommenen Grundregulirungen bäuerliche und herrschaftliche Gründe zusammengeworfen und den Bauern Gründe aus dem ganzen Grundcomplexe in die zeitliche Benützung überlassen wurden, gleichviel, ob ihnen bei dieser Vertheilung bloss bäuerliche, oder bloss herrschaftliche, oder Gründe beider Gattungen zufielen.

§. 19.

Die aus Landesmitteln zu entschädigenden Leistungen zerfallen:

- a) in Naturalien,
- b) durch Arbeit,
- c) im Gelde, dann
- d) in Leistungen, die aus Reluitionsverträgen herrühren.

§. 20.

a) Bei Naturalleistungen.

Jene Leistungen sind als Naturalleistungen der Werthbestimmung zu unterziehen, deren Abstattung in natura rechtlich gefordert werden konnte, obwohl sie zeitweilig in Geld oder Arbeitsleistungen umgestaltet wurden.

Diese Leistungen werden nach jenen Preisen, welche der zur Regulirung der bäuerlichen Verhältnisse eingesetzten Rural-Commission in der Instruction vom Jahre 1833 vorgezeichnet wurden, und ihr als Masstab zur Bewerthung der bäuerlichen Leistungen auf Staats- und Institutsgütern dienen, zu Gelde berechnet.

Die Ministerial-Commission hat diese Preise bekannt zu machen.

§. 21.

Sollten auf Privatgütern Leistungen vorkommen, für welche in der im vorhergehenden Paragraphen erwähnten Instruction keine Preise zu finden sind, so ist der Werth derselben nach den Preisen des neuen Katasters, und wenn auch diese mangeln, nach einem zehnjährigen vom Jahre 1839 bis 1848 mit Hinweglassung des theuersten und wohlfeilsten Jahres berechneten Durchschnittes der Marktpreise der Stadt Krakau zu bestimmen, und der Ausmittlung der Entschädigung zum Grunde zu legen.

§. 22.

Dziesięcina dominikalna, opłacana w stałej summie relucyjnej, uważana być ma jako stała danina pieniężna.

§. 23.

b) Co do powinności w robocie.

Wartość powinności w robocie (robocizny) oznaczona będzie według owych cen, według których takowe oszacowane zostały przez komisję włościańską na mocy instrukcyi z roku 1833.

§. 24.

Wartość robocizny, tak zwanej wydziałowej (zakładnej) t. j. wartość pewnych robót, które wykonane być musiały bez względu, ile dni na nie się obraca, należy tam, gdzie udowodnić można, iż powstały z robót, na dni wymierzonych, i gdzie oznaczyć się da liczba takowych, ocenić podług tej miary, a gdzie zaś to miejsca nie ma, ani też między uprawnionym i obowiązany co do owego stosunku porozumienia osiągnąć nie można, należy ocenić wartość według zdania ludzi w rzeczy biegłych, którzy wyrzekną, ile potrzeba dni pańszczyznianych, do uskutecznienia należnej roboty za pomocą środków zwyczajnych.

§. 25.

W ten sam sposób postąpić należy z owymi robociznami, które odbywać winni byli włościanie, albo też całe gminy przy pewnych robotach spółnie lub kolejno, n. p. przy spółnej uprawie lub pilnowaniu pewnych pól i łąk, i t. p.

§. 26.

Oznaczone w ten sposób summy szacunkowe robót zakładnych, spółnie lub kolejno odbywanych, należy tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, rozłożyć stosunkowo między pojedynczych członków gromady, w miarę podziału, dokonanego w ostatnich trzech latach, od roku 1846 wstecz licząc.

Jeżeli się do takich należytości konkretnych, przyczyniali komornicy i chałupnicy, żadnych nie posiadający grantów, albo ogród tylko posiadający, w takim razie bezpłatnie znosi się przypadająca na nich część tej powinności (§. 4. niniejszego patentu).

§. 27.

Jeżeli w niektórych miejscach przy odbywaniu należnych robót za nie odpłatę uiszczano, tedy i tę zapłatę uważać należy jako powinność wzajemną.

§. 28.

c) Przy daninach pieniężnych.

Stale daniny pieniężne oceniać się mają według istniejącego wyniaru.

§. 29.

d) Co do powinności, z kontraktów relucyjnych pochodzących.

Pod kontraktami relucyjnymi rozumie się tu wszystkie w jakimkolwiek czasie zawarte układy między byłymi dziedzicami, a osobami ze stanu chłopskiego, na mocy których przy oddaniu na własność użytkową gruntów dawniej pańskich, czyli to z

§. 22.

Der grundherrliche Zehent, so weit er in einem fixen Relutions - Betrage vorkommt, ist als eine fixe Geldabgabe zu behandeln

§. 23.

b) Bei Arbeitsleistungen.

Die Arbeitsleistungen (Roboten) werden nach jenen Preisen verwerthet, nach welchen dieselben von der Rural-Commission auf Staats- und Institutsgütern zufolge der Instruction vom Jahre 1833 zu Geld veranschlagt worden sind.

§. 24.

Der Werth der sogenannten gemessenen Robot, d. i. jener für bestimmte Arbeiten, welche ohne Rücksicht auf die dazu verwendeten Tage verrichtet werden mussten, ist, wo das Entstehen dieser Roboten aus den nach Tagen bestimmten und das Mass dieser letzteren nachgewiesen werden kann, nach diesen Behelfen, wo diess nicht der Fall ist, und über das Zurückführungsverhältniss zwischen den Berechtigten und Verpflichteten kein Einverständnis erzielt werden kann, nach dem Ermessen der Sachverständigen, wie viel Robottage zur Zustandebringung der schuldigen Arbeit mit gewöhnlichen Mitteln benöthiget werden, zu veranschlagen.

§. 25.

Auf gleiche Art ist bei jenen Roboten zu verfahren, welche Grundwirthle oder ganze Gemeinden zu benannten gemeinschaftlich oder reihenweise unter sich zu leistenden Arbeiten, als z. B. zur gemeinschaftlichen Bearbeitung oder Hütung gewisser Felder und Wiesen u. s. w. zu leisten verpflichtet waren.

§. 26.

Die so ermittelten Anschlagungsbeträge für gemessene gemeinschaftlich oder reihenweise verrichtete Arbeiten sind dort, wo es nöthig ist, nach Massgabe der in den letzten drei Jahren von dem Jahre 1846 zurückgerechnet, stattgefundenen Vertheilung unter die einzelnen Gemeindeglieder verhältnissmässig umzulegen.

Haben zu solchen Concretal - Leistungen Inleute und Häusler, die entweder gar keine Gründe oder nur einen Garten besitzen, beigetragen, so hat der auf dieselben entfallende Theil dieser Leistung unentgeltlich wegzufallen (§. 4 dieses Patentos).

§. 27.

Wurde in manchen Orten bei Abstattung der schuldigen Arbeiten ein Entgelt geleistet, so ist auch dieses als Gegenleistung zu behandeln.

§. 28.

c) Bei Geldabgaben.

Unveränderliche Geldgiebigkeiten sind nach dem bestehenden Ausmasse zu veranschlagen.

§. 29.

d) Bei Leistungen, die aus Relutionsverträgen herrühren.

Unter den Relutionsverträgen sind hier alle, in was immer für einem Zeitpunkte geschlossenen Verträge zwischen den ehemaligen Grundherrschaften und den Personen des Bauernstandes verstanden, mit welchen, sei es nun mit oder ohne Zerstückung und Ueberlassung ehe-

rozdrobieniem czyli bez rozdrobienia takowych istniejące potąd powinności w naturaliach i w robocie całkowicie albo częściowo

- a) na inne w pewnych czasu z oddziałach wracające powinności w naturaliach i w pieniądzach na zawsze, albo
- b) tylko do czasu z zastrzeżeniem powrotu do pierwotnej powinności zamienione (zreluowane) zostały.

§. 30.

W wypadkach pod a) oznaczonych służą nowsze powinności, na mocy takich ugód zaprowadzone, za przedmiot indemnizacyi, która ma być oznaczoną według zasad, co do powinności chłopskich, w ogólności przyjętych.

W tym tylko przypadku, w którym wartość nowej powinności, zaprowadzonej przez układy relucyjne większa jest, jak wartość, któraby wypadła, gdyby powinność, mająca być zreluowaną, obliczoną została w pieniądzach podług miary, służącej za prawidło dla komisyi włościańskiej przy oszacowaniu powinności chłopskich na dobrach rządowych i instytucyjnych, powinność pierwotna stanowić ma podstawę wynagrodzenia. Gdzie w drodze uregulowania gruntów pomieszane zostały wszystkie dawne chłopskie grunta ze wszystkimi pańskimi gruntami, i z całego kompleksu tak pomieszanych gruntów chłopom nowe grunta z nowemi powinnościami wydzielone były, wzięte będą za podstawę przy oszacowaniu ustanowione czynsze pieniężne.

§. 31.

Jeżeli jedna tylko część powinności zreluowaną, pozostała zaś reszta podług pierwotnego wymiaru w naturze uiszczaną była, natedy podlega pierwsza zawartym w §. 30. postanowieniom, a ostatnia ogólnemu wynagrodzenia wymiarowi.

§. 32.

W przypadkach, oznaczonych §^{tem} 29. lit. b. przedmiotem oszacowania i indemnizacyi nie mają być daniny, które tylko jakiś czas istniały i które uiszczano jako relucyę pierwotnej powinności, lecz właśnie też sama powinność pierwotna.

Rozdział IV.

O oznaczeniu wartości powinności wykupnych.

§. 33.

Do powinności wykupnych t. j. przez samych zobowiązanych wynagrodzić się mających należą:

- a) Każda do gruntu stałe przywiązana dziesięcina, nie wynikająca ze stosunku chłopa, jako takowego do swojego pana (§. 7);
- b) powinności z kontraktów emfiteutycznych, czynszu wieczystego i dzierżawy wieczystej, tudzież czynszu z domowych gruntów mieszczan *Chrzanowa, Trzebinii i Nowej góry*, równie też i powinności z gruntów, w końcu §^{tem} 16 wymienionych;
- c) powinności w naturaliach, które uiszczano nie w skutek prawa do dziesięciny jako pewną, odnoszącą się do całości części dochodów gruntowych w ziemiopłodach, lecz jako niezmienną daninę na rzecz kościołów, szkół, probostw lub na inny cel gmin, na mocy specjalnych tytułów prawnych;
- d) powinności wzajemne w przypadkach pod b) i c) wyżej namienionych.

mals herrschaftlicher Gründe in das Nutzungseigenthum, die bisher bestandenen Natural- und Arbeitsleistungen ganz oder zum Theile

- a) entweder in andere wiederkehrende Natural- und Geldleistungen für immer, oder
- b) nur zeitlich gegen Rückkehr zu der ursprünglichen Schuldigkeit umgewandelt (reluirt) wurden.

§. 30.

In den zu a) bezeichneten Fällen bilden die durch solche Verträge eingeführten neueren Schuldigkeiten den Gegenstand der Entschädigung, welche nach den für bäuerliche Leistungen überhaupt geltenden Grundsätzen zu ermitteln ist.

Nur in dem Falle, in welchem der Werth der durch Reluitionsverträge eingeführten neuen Schuldigkeit grösser ist, als jener, welcher entfallen würde, wenn man die zu reluirende Schuldigkeit nach den Massstäben, die der Rural-Commission zur Bewerthung der bäuerlichen Leistungen auf Staats- und Institutsgütern zur Richtschnur gedient haben, zu Geld berechnet hätte, hat die ursprüngliche Schuldigkeit die Grundlage der Entschädigung zu bilden. Wo im Wege der Grundregulirung sämtliche altbäuerliche mit sämtlichen herrschaftlichen Gründen vermengt, und aus dem Complexe so vermengter Gründe den Bauern neue Gründe mit neuen Leistungen verliehen worden sind, sollen die festgesetzten Geldzinse zur Basis der Bewerthung genommen werden.

§. 31.

Wurde nur ein Theil der Leistungen reluirt, der Ueberrest aber nach dem ursprünglichen Ausmasse in natura geleistet, so unterliegt der erstere den im §. 30 enthaltenen Bestimmungen und der letztere dem allgemeinen Entschädigungsmaassstabe.

§. 32.

In den Fällen §. 29, lit. b) sind nicht die für einige Zeit bestandenen als Reluition einer ursprünglichen Leistung entrichteten Abgaben, sondern die ursprüngliche Leistung Gegenstand der Verwerthung und Entschädigung.

IV. Abschnitt.

Von der Werthsbestimmung der ablösbaren Leistungen.

§. 33.

Zu den ablösbaren, d. i. von den Verpflichteten selbst zu entschädigenden Leistungen gehören:

- a) Jeder auf dem Grunde bleibend haftende Zehent, in so ferne derselbe nicht aus dem Verhältnisse des Bauers, als solchen zu seinen Grundherren entspringt (§. 7);
- b) Leistungen aus emphiteutischen Erbzins- und Erbpachtverträgen, ferner Hausgrundzinse der Städler zu Chrzanow, Trzebinia und Nowagóra, und Leistungen von den im Schlusssatze des §. 16 erwähnten Grundstücken;
- c) Naturalleistungen, die nicht in Folge des Zehentrechtes als ein aliquoter Theil der Grund-ertränisse in Früchten, sondern als eine unveränderliche Giebigkeit an Kirchen, Schulen, Pfarren, oder zu anderen Gemeindezwecken im Grunde besonderer Titel entrichtet werden;
- d) die Gegenleistungen in den oben ad b) und c) angeführten Fällen.

§. 34.

Ponieważ powinności wykupne, w §lie 33. lit c. wspomniane, ustawą z dnia 7. Września 1848 nie są zniesione, przeto postanowienie to (§. 33. lit c.) ściśle ma być wykładane, a pod temi wykupnemi niezmiennemi powinnościami w naturaliach nie rozumieją się więc:

- a) te, które wprawdzie zobowiązany uiszczać miał, lecz nie z tytułu posiadania gruntu;
- b) które się nie zasadzają na fundacyi, lub innym podobnym tytule specjalnym, lecz może na obowiązku, który ma na sobie gmina, na zasadzie prawnego postanowienia (n. p. obowiązku konkurencyi do utrzymywania zakładu, dla którego daninę uiszczano, albo
- c) które w pieniądzech płacone były.

§. 35.

Patentem z dnia 7. Marca 1849 uznanem zostało za wykupne także prawo polowania, tam gdzie według istniejących dowodów zasadza się takowe na kontrakcie, wzajemnie obowiązującym, zawartym z właścicielem gruntu, onem prawem obciążonego; jednakże sposób i warunki tegoż wykupienia, będą w tej mierze bliżej oznaczone w osobnym przepisie, później wydać się mającym.

§. 36.

a) Dziesięcina.

Istniejąca dawniej w okręgu Krakowa dziesięcina snopowa została w skutek regulaminu dziesięcinnego z roku 1816 zamienioną, albo na stałą daninę pieniężną albo na daninę w ziarnie.

W pierwszym przypadku dziesięcina wedle przepisu §fu 28. niniejszego rozporządzenia w pieniądzech będzie obliczona, w drugim przypadku zaś, należy (syp ziarnowy) dziesięcinę w ziarnie żyta i jęczmienia oszacować w pieniądzech, wedle przecięcia cen targowych z poprzedzających lat dwudziestu, od roku 1845 wstecz licząc, z wyłączeniem roku najdroższego i najtańszego; oznaczona w ten sposób kwota przyjętą będzie za roczną dziesięciny wartość.

Gdyby się wydarzyło, że tu i owdzie jeszcze uiszczaną bywa dziesięcina w snopie, natenczas będzie rzeczą komisji ministeryalnej, uczynić wnioski do wydać się mających przepisów, dotyczących oznaczenia wartości rocznej takowej dziesięciny.

§. 37.

b) Powinności wedle §. 33. b.)

Przedmiotem oznaczenia wartości z tego stosunku są przeto:

1. powinności obowiązanego
 - a) w pieniądzech,
 - b) w daninach *in natura* i
 - c) w robociznach *in natura*
2. Wzajemne obowiązki właściciela głównego.

§. 38.

Powinności obowiązanego, w pieniądzech uiszczać się mające, będą oznaczone wedle postanowień §fu 28 niniejszego patentu.

§. 34.

Da die im §. 33, lit c) erwähnten ablösbaren Leistungen in dem Gesetze vom 7. September 1848 nicht aufgehoben wurden, so ist diese Bestimmung (§. 33, lit. c) strenge auszulegen, und es sind daher unter diesen ablösbaren unveränderlichen Naturalleistungen solche nicht verstanden:

- a) welche der Verpflichtete nicht als Grundbesitzer zu leisten hatte;
- b) welche sich nicht auf eine Stiftung oder einen anderen ähnlichen speciellen Titel, sondern allenfalls auf die, der Gemeinde im Grunde einer gesetzlichen Bestimmung (z. B. der Concurrenzpflicht) obliegende Verpflichtung, die Anstalt, für welche die Abgabe geleistet wird, zu erhalten, gründen, oder
- c) in Geldbeträgen geleistet werden.

§. 35.

Durch das Patent vom 7. März 1849 ist auch das Jagdrecht, wo es sich erweislich auf einen, mit dem Eigenthümer des damit belasteten Grundes abgeschlossenen entgeltlichen Vertrag gründet, für ablösbar erklärt worden; die Modalitäten dieser Ablösung werden jedoch in dieser Beziehung in einer später zu erlassenden Vorschrift näher bestimmt werden.

§. 36.

a) Zehent.

Im Krakauer Gebiete wurde der bestandene Garbenzehent in Folge des Zehentregulativs vom Jahre 1816 entweder in eine fixe Geldabgabe oder in Getreideschüttung umgewandelt.

Im ersteren Falle wird derselbe nach der Vorschrift des §. 28 dieser Verordnung zu Gelde berechnet, im zweiten Falle aber wird die ermittelte Zehentkörnerschüttung an Korn und Gerste nach dem Durchschnitte der Marktpreise der vorhergegangenen zwanzig Jahre, vom Jahre 1845 zurückgerechnet, jedoch mit Ausscheidung des theuersten und wohlfeilsten Jahres, zum Gelde veranschlagt, und der so ermittelte Betrag als Jahreswerth des Zehents angenommen.

Sollte sich ergeben, dass hier und da noch der Garbenzehent geleistet wird, so wird es Sache der Ministerial-Commission seyn, die zu erlassenden Bestimmungen zur Ausmittlung des Jahreswerthes des Zehents in Antrag zu bringen.

§. 37.

b) Leistungen nach §. 33 b).

Die Gegenstände der Verwerthung aus diesem Verhältnisse sind:

1. Die Leistungen des Verpflichteten

- a) im Gelde,
- b) in Naturalabgaben, und
- c) in Naturalarbeitsleistungen.

2. Die Gegenleistungen des Obereigenthümers.

§. 38.

Die Leistungen des Verpflichteten im Gelde sind nach der Bestimmung des §. 28 dieses Patentos zu veranschlagen.

§. 39.

Wynagrodzenie za daniny w naturze oznaczonem będzie podług zwykłych cen tego miejsca i czasu, gdzie i kiedy powinność ma być uiszczoną.

Toż samo ma się rozumieć co do robocizn w naturze, o ile takowe nie należą do zwyczajnych t. j. takich, które odbywał albo sam zobowiązany, albo najemnicy, albo też w pańszczyźnie odrabiane bywały.

§. 40.

Wartość ta oznaczoną być ma co do ziemiopłodów, mających cenę targową, wedle przecięcia cen najbliższego miejsca targowego z lat 6, zaczawszy od roku 1843 aż łącznie do r. 1848; co do innych zaś produktów i prac nie zwyczajnych, według cen relucyjnych, istniejących w przeciągu ostatnich sześciu lat, zaczawszy od roku 1843 aż łącznie do roku 1848, a w braku tychże według oznaczyć się mającej średniej ceny tych sześciu lat; a nareszcie co do zwyczajnych robocizn, według zasad, ustanowionych co do wynagrodzenia powinności chłopskich.

§. 41.

Wzajemne powinności ze strony właściciela głównego bądź *in natura* bądź w pieniądzech, oszacowane będą równie jak powinności właścicieli użytkujących.

Tycze się to szczególnie obowiązku dostarczania pewnej ilości drzewa na sprzęty i budowlę, lub innych materyałów budowlanych, których roczna wartość podług powyższych cen ma być obliczoną, o ile ten obowiązek nie ma charakteru służebności lasowej.

Jeżeli dostarczanie takowych materyałów nie dzieje się co rok, lecz jest umówione na pewne dłuższe terminy i na pewne, w nieoznaczonym upływie czasu zachodzące wypadki, wtedy oznacza się wartość rocznej ilości stosunkowo do stałej liczby lat, w drugim zaś przypadku, jeżeli między właścicielem głównym, a właścicielem użytkującym ugoda nie nastąpi według liczby lat, oznaczyć się mającej przez biegłych w sztuce, w przeciągu których wracać się może zdarzenie, od którego zawisło wspomniane dostarczanie, z uwzględnieniem gatunku i w taki sam sposób oznaczyć się, mającej średniej ilości drzewa potrzebnego.

§. 42.

Jeżeli do pewnych prac wyraźnie zastrzeżone było dostarczenie pańszczyzny, albo jeżeli owe prace tego są rodzaju, iż je można było opędzić robocizną, natenczas należy oszacować te powinności, których objętość w razie potrzeby przez biegłych ma być oznaczoną, po oznaczeniu części, na jeden rok przypadającej, według cen, za robociznę chłopską istniejących w owej gminie, do której obowiązany należy.

§. 43.

W jaki sposób oznaczyć należy indemnizację tam, gdzie właściciel główny obowiązany jest dzierżawcy wieczystemu co do budowy pewnych budynków lub urządzeń fabrycznych, o tem winna komisya ministeryalna za poprzedniem zezwoleniem ministeryum spraw wewnętrznych wydać potrzebne postanowienia, po pozekonaniu się o potrzebie wydania takowych.

§. 44.

Prawa co do pobierania wody zostają w swej mocy aż do wydania ustawy, regulującej i własność i użytkowanie wód, takowe przeto obecnie nie są jeszcze przedmiotem obecnej czynności tyczącej się zniesienia i wynagrodzenia.

§. 39.

Die Vergütung der Abgaben in natura ist nach den gemeinen Preisen des Ortes und der Zeit, wo und in welcher die Leistung abzustatten ist, auszumitteln.

Diess gilt auch von den Naturalarbeitsleistungen, in so ferne sie nicht zu den gewöhnlichen, d. i. solchen gehören, welche entweder von dem Verpflichteten selbst, oder durch Tagelöhner, oder durch Roboten verrichtet wurden.

§. 40.

Die Ermittlung dieses Werthes geschieht bei Früchten, die einen Marktpreis haben, nach dem Durchschnitte der Preise des nächsten Markortes von 6 Jahren, vom Jahre 1843 bis einschliesslich 1848, bei anderen Erzeugnissen und bei den nicht gewöhnlichen Arbeitsleistungen nach den innerhatb der letzten sechs Jahre, vom Jahre 1843 bis einschliesslich 1848 etwa bestandenen Requisitionspreisen, in Ermanglung der letzteren nach dem zu erhebenden Durchschnittspreise dieser sechs Jahre und endlich bei den gewöhnlichen Arbeitsleistungen nach den, für die Entschädigung der bäuerlichen Leistungen aufgestellten Grundsätzen.

§. 41.

Die Gegenleistungen der Obereigenthümer in natura oder im Gelde werden, so wie die Leistungen der Nutzungseigenthümer verwerthet.

Diess gilt insbesondere für den Fall einer Verpflichtung zur Abgabe von gewissen Quantitäten an Zeug- und Bauholz oder sonstigen Baumaterialien, deren Jahreswerth nach diesen Preisen zu berechnen ist, so lange diese Verpflichtung nicht die Natur einer Waldservitut hat.

Ist die Abgabe nicht jährlich, sondern für bestimmte längere Zeiträume und für bestimmte im ungewissen Zeitverlaufe eintretende Fälle bedungen, dann hat die Ermittlung des Jahresbetrages nach Verhältniss der fixen, oder im zweiten Falle, wenn kein Uebereinkommen zwischen dem Obereigenthümer und dem Nutzungseigenthümer zu Stande kommt, durch Kunstverständige zu bestimmende Zahl der Jahre, binnen welchen das, die Abgabe bedingende Ereigniss wiederkehren kann, mit Rücksicht auf die Beschaffenheit und die in gleicher Art zu ermittelnde durchschnittliche Menge des erforderlichen Gehölzes zu geschehen.

§. 42.

Ist zu gewissen Arbeiten die Beistellung von Roboten ausdrücklich bedungen, oder sind jene von der Art, dass sie durch Robotarbeit bestritten werden konnten, so sind diese Leistungen, deren Umfang nöthigenfalls durch Sachverständige zu bestimmen ist, nachdem der auf Ein Jahr entfallende Antheil ermittelt worden, nach den Preisen für die bäuerliche Robot in jener Gemeinde, welcher der Verpflichtete angehört, zu veranschlagen.

§. 43.

Wie die Entschädigung zu ermitteln sei, wenn der Obereigenthümer dem Erbpächter zu gewissen Baulichkeiten an Gebäuden oder Werksvorrichtungen verpflichtet ist, darüber hat die Ministerial-Commission die nöthigen Bestimmungen, nachdem sie sich über die Nothwendigkeit diese zu erlassen, überzeugt haben wird, nach vorläufig vom Ministerium des Innern eingeholter Genehmigung zu erlassen.

§. 44.

Die Wasserbezugsrechte bleiben bis zur Erlassung eines das Eigenthum und die Benützung der Wasser regelnden Gesetzes aufrecht und bilden daher vorläufig keinen Gegenstand dieser Aufhebungs- und Entschädigungs-Verhandlung.

§. 45.

Niezmiennie powinności w naturaliach §. 33. lit. c

Do oszacowania tych powinności i obowiązków wzajemnych, jeżeli jakie zachodzą, zastosować należy §§. 39 aż do 41.

W ogóle co do powinności tego rodzaju ściśle trzymać się należy tej zasady, iż wykupienie ich nie z urzędu, lecz wtedy tylko nastąpić ma, jeżeli z tego żądają albo mający prawo do pobierania, albo gmina, do której obowiążani należą, albo też w przypadkach, gdzie zobowiązanie to nie zawisło, od związku gminnego, większość zobowiązanych w przeciągu terminu, który w tej mierze przez komisję ministeryalną osobnym edyktem będzie ogłoszony.

W kwestyi, czyli powinność wykupić się mająca, uiszczoną bywa w skutku prawa do dziesięciny lub nie, decyduje komisya ministeryalna.

§. 46.

Zanim wykupienie nastąpi, muszą być wypełniane powinności w §. 33. lit. b) c) i d). wyszczególnione.

Rozdział V.**O zaległościach.**

§. 47.

Jako zaległości należy uważać i dochodzić :

- a) powinności, które na mocy §. 16 niniejszego patentu od chłopów uiszczone być miały byłym właścicielom gruntów w czasie od 1. Lipca 1847 aż do 15. Maja 1848;
- b) wynagrodzenie, należące się byłym właścicielom gruntów, za wymienione wyżej pod a) powinności za przeciąg czasu od 15. Maja 1848 aż do końca Października 1848, równie jak wynagrodzenie, które za ten czas do kasy rządowej mają spłacić obowiążani z powodu istniejących służebności.

§. 48.

Ad a) Przy oznaczeniu co do liczby zaległości za czas od 1. Lipca 1847 aż do 15. Maja 1848, postępować należy wedle zasad, ustanowionych w niniejszym patencie co do oznaczenia wartości powinności chłopskich.

§. 49.

Te zaległości należy po ich sprawdzeniu według wolnego wyboru obowiązanych albo natychmiast spłacić do rąk mających prawo do ich odebrania, albo odwozić w ratach, równocześnie, z terminami podatkowymi przypadających do kas podatkowych, z których do rąk uprawnionych wydane będą.

W razie bezzwłocznej zupełnej zapłaty wszystkich zaległości za czas od 1. Lipca 1847 aż do 15. Maja 1848, korzysta obowiążany 10 procentów z summy zapłacić się mającej.

W razie, jeżeli obowiążany obierze zapłatę w ratach, nie należy mu zezwolić więcej, jak rat sześć.

Zwrócenie należytości, w roku 1848. istotnie uiszczonych, nie ma miejsca.

§. 45.

Unveränderte Naturalleistungen §. 33, lit. c).

Auf die Verwerthung dieser Leistungen und etwaigen Gegenleistungen finden die §§. 39 bis 41 dieses Patentos Anwendung.

Im Allgemeinen ist bei Leistungen dieser Art als Grundsatz festzuhalten, dass ihre Ablösung nicht von Amtswegen, sondern nur dann stattzufinden habe, wenn dieselbe entweder von dem Bezugsberechtigten oder von der Gemeinde, welcher die Pflichten angehören, oder in den Fällen, wo die Verpflichtung von dem Gemeindevorstande unabhängig ist, von der Mehrzahl der Verpflichteten innerhalb desjenigen Zeitpunctes verlangt wird, welcher diesfalls von der Ministerial-Commission durch ein besonderes Edict wird kundgemacht werden.

Ueber die Frage, ob die abzulösende Leistung in Folge des Zehentrechtes entrichtet werde oder nicht? entscheidet die Ministerial-Commission.

§. 46.

Bis die Ablösung erfolgt, müssen die im §. 33, lit. b), c) und d) angeführten Leistungen erfüllt werden.

V. Abschnitt.

Von den Rückständen.

§. 47.

Als Rückstände sind zu behandeln und zu ermitteln:

- a) *Leistungen, welche zufolge des §. 16 dieses Patentos von den Bauern an die gewesenen Grundherren für die Zeit vom 1. Juli 1847 bis 15. Mai 1848 abzustatten waren;*
- b) *die Entschädigung, welche den gewesenen Grundherren für die oben ad a) angeführten Leistungen für die Zeit vom 15. Mai 1848 bis Ende October 1848 gebührt, so wie die wegen bestehender Servituten von den Verpflichteten für diese Zeit zu entrichtende Vergütung an die Staatscassen.*

§. 48.

Zu a). Bei der ziffermässigen Ausmittlung der Rückstände für die Zeit vom 1. Juli 1847 bis 15. Mai 1848 ist nach den in diesem Patente für die Verwerthung bäuerlicher Leistungen aufgestellten Grundsätzen vorzugehen.

§. 49.

Diese Rückstände sind nach deren Richtigstellung nach freier Wahl der Verpflichteten entweder sogleich bar zu Händen des zum Empfange Berechtigten zu entrichten, oder in gleichen, mit den Steuerterminen zusammenfallenden Raten an die Steuereassen abzuführen, und von diesen an die Berechtigten zu erfolgen.

Im Falle der sogleichen vollständigen Bezahlung aller Rückstände für die Zeit vom 1. Juli 1847 bis 15. Mai 1848 kommt dem Verpflichteten ein zehnprocentiger Erlass von dem zu bezahlenden Betrage zu Guten.

Im Falle der gewählten Ratenzahlung dürfen dem Verpflichteten nicht mehr als sechs Raten gestattet werden.

Eine Rückerstattung der im Jahre 1848 wirklich geschehenen Leistungen findet nicht statt.

Przeciwnie zaś rozciąga się działalność niniejszego przepisu na zaległości, w mowie będące, o ile nie zostały inszczone.

§. 50.

Do *b)* Chcąc byłym właścicielom dóbr udzielić wynagrodzenie za zaległości za czas od 15. Maja 1848 aż do końca Października 1848 r. należy obliczyć przypadającą na ten przeciąg czasu część, renty indemnizacyjnej, wedle przepisów niniejszego patentu oznaczonej, która to część, jako zapadła, natychmiast, uprawnionym ma być wypłaconą, o ile nie zachodzą pretensye, należące się od uprawnionego kasom rządowym i do kompensacyi zdolne.

Jak oznaczyć należy renty, na ten przeciąg czasu przypadające, które zobowiązani mają płacić do kas rządowych, jako odpłatę z powodu dalszego używania służebności istniejących, o tem stanowić będzie, osobna ustawa, tycząca się wykupienia albo regulacyi służebności.

Rozdział VI.

O oznaczeniu renty i kapitału wynagrodzenia i wykupienia, również jak o ich umorzeniu.

§. 51.

Od oznaczonej wartości wszystkich ustawą z dnia 7. Września 1848 i niniejszym patentem za wynagrodzeniem lub wykupieniem zniesionych powinności potrąca się wartość należności wzajemnych.

W jaki sposób oznaczyć należy wartość powinności wzajemnych, ustanowionem jest przy pojedynczych powinnościach.

Jeżeli przy tem, względem każdego pojedynczego zobowiązanego przedsięwziąć się mającem bilansowaniu okaże się, oznaczona wartość powinności równą wartości wzajemnych powinności; w takim razie traci uprawniony prawa do jakiegokolwiek indemnizacyi, ale i w takim razie, gdyby oznaczona wartość wzajemnych powinności przewyższała obrachowaną wartość powinności, indemnizacya za nadwyżkę nie ma miejsca.

§. 52.

Od oznaczonej w ten sposób wartości wszelkich w niniejszym patencie orzeczonych powinności potrącić należy jako wyrównanie ryczałtowe piętnaście od sta (15 %) na podatki, które uprawniony od tych poborów opłacać był miał, na koszt ściągnięcia takowych, tudzież na wydarzające się niedobory.

§. 53.

Przy powinnościach, od zobowiązanych wykupić się mających, stanowi przeto reszta ich wartości, która pozostaje po odstracium, w §§. 51 i 52 wyrażonem, miarę należącego, uprawnionym wynagrodzenia.

§. 54.

Toż samo też stosuje się z reguły, i do powinności chłopskich, kosztem kraju zniesionych.

Wyjątek wtedy ma miejsce, jeżeli chłopci mieli prawo wykonywania służebności na gruntach dawniej dominikalnych, lub to prawo po dziś dzień jeszcze wyko-

Dagegen erstreckt sich die Wirksamkeit dieser Vorschrift auf die fraglichen Rückstände, in so ferne sie nicht abgestattet worden sind.

§. 50.

Zu b). Um den gewesenen Grundherren die Entschädigung der Rückstände für die Zeit vom 15. Mai 1848 bis Ende October 1848 zuzuwenden, ist der auf diesen Zeitabschnitt entfallende Theil der nach den Weisungen dieses Patentos ermittelten Entschädigungsrente zu berechnen, und als vollständig fällig, den Berechtigten sogleich zu erfolgen, in so ferne keine den Staatscassen gebührender, zur Compensirung geeigneten Forderungen an den Berechtigten bestehen.

Wie die auf diesen Zeitraum entfallenden, und von den Verpflichteten an die Staatscassen als Entgelt wegen des Fortgenusses bestehender Dienstbarkeiten zu zahlenden Renten auszumitteln sind, wird das, über die Ablösung oder Regelung der Servituten zu erlassende besondere Gesetz bestimmen.

VI. Abschnitt.

Von der Ausmittlung der Rente und des Capitals der Entschädigung und Ablösung, so wie von deren Tilgung.

§. 51.

Von dem Werthanschlag aller durch das Patent vom 7. September 1848, und durch das gegenwärtige Patent gegen Entschädigung oder Ablösung aufgehobenen Leistungen wird der Werth der Gegenleistungen in Abzug gebracht.

In welcher Art der Werth der Gegenleistungen zu erheben ist, ist bei den einzelnen Leistungen festgesetzt.

Wenn bei dieser, bezüglich jedes einzelnen Verpflichteten, vorzunehmenden Bilanzirung der Werthanschlag der Leistungen und der Gegenleistungen sich gleich gross zeigt, so entfällt die Anforderung des Berechtigten auf irgend eine Entschädigung; es findet aber auch in dem Falle, wenn der Werthanschlag der Gegenleistungen den der Leistungen übersteigen sollte, für den Ueberschuss keine Entschädigung statt.

§. 52.

Von dem auf solche Weise ermittelten Werthe aller Arten der in diesem Patente behandelten Leistungen sind fünfzehn von Hundert (15%) für die Steuern, die der Berechtigte von diesen Bezügen zu leisten hatte, die Kosten der Einhebung und die sich ergebenden Ausfälle als Pauschalausgleichungen in Abzug zu bringen.

§. 53.

Bei den von den Verpflichteten abzulösenden Leistungen bildet demnach der, nach den in den vorhergehenden §§. 51 und 52 bezeichneten Abzügen verbleibende Rest ihres Werthanschlages das Mass der den Berechtigten gebührenden Entschädigung.

§. 54.

Das Nämliche gilt in der Regel auch bei den bäuerlichen, auf Kosten des Landes aufgehobenen Leistungen.

Eine Ausnahme tritt dann ein, wenn die Bauern auf den Gründen ihrer gewesenen Herrschaften Dienstbarkeiten auszuüben berechtigt waren, oder noch sind, und auf deren weiteren

nują, i albo się już zrzekli dalszego używania, albo się go zrzekają takowego przy tem pertraktowaniu względem wymierzenia wynagrodzenia.

W takim razie od należącej się indemnizacji oprócz wzajemnych powinności (§. 51) i przytoczonych w §cie 52^{im} 15% potrącić jeszcze należy roczną wartość byłych służebności, a przy takim przeto składzie rzeczy dopiero po odciągnięciu wszystkich wyż wspomnianych pozycji, potrącić się mających, pozostająca reszta stanowi rentę indemnizacyjną, do wypłacenia gotową.

§. 55.

Wynagrodzenie za zniesione powinności chłopskie będzie wypłacone uprawnionym całkowicie stosownie do wymiaru, §fem 54-ym ustanowionego za pośrednictwem kas krajowych, zupełnie kosztem krajowym; jednakże chłopi, którzy pozostać chcą w używaniu służebności, istniejących między nimi a byłymi panami dóbr, opłacać winni roczną wartość służebności do kas rządowych.

Jeżeli chłopi wykonują służebności pochodzące ze związku poddańczego w skutek podziału dóbr na gruntach innego państwa, nie zaś swego własnego, natenczas służebność ma w swej mocy być utrzymaną, do służebności zaś prawo mający, obowiązani są, opłacać czynsz za używanie tej służebności do kas rządowych, przez które od swych powinności zostali wykupieni.

Kwoty z powodu dalszego używania służebności, do kas rządowych opłacać się mające, powinny być obliczone tylko między skarbem państwa a do służebności prawo mającymi, i o ile tylko być może, oznaczone być mają zawsze drogą dobrowolnej ugody, którą zawsze tenować należy, w razie zaś, gdyby się to skutecznie nie dało, drogą rozstrzygnięcia, przez organa, które do przeprowadzenia niniejszego rozporządzenia są ustanowione.

Przy oznaczeniu co do liczby tych spłat, należących się do kas rządowych, z powodu nadal istniejących służebności, postępować należy w ten sam sposób, jak przy oznaczeniu rocznej wartości ustałych służebności, w przypadkach §fu 54. niniejszego patentu odciągnąć się mającej, przyczem, aby uchylić liczne badania co do objętości i wartości służebności, ściśle trzymać się należy zasady, iż kwota, oznaczona tak w jednym jak drugim przypadku, nie może przewyższać trzeciej części wartości dawniejszych powinności, że jednak mającym prawo do służebności, którzy sądzą, że mogą złożyć dowody, iż wartość ich prawa do służebności mniej wynosi, niżeli trzecia część zniesionych ich powinności, zastrzeżonem zostaje, mniejszą powinność udowodnić i likwidować.

W jaki sposób mający prawo do służebności tak w jednym jak drugim przypadku wykazać ma wartość służebności, ustanowionym będzie w ustawie względem wykupienia lub regulacji serwitutów.

W przypadkach, gdzie za używanie takiej służebności obecnie już czynsz pieniężny lub inna powinność w naturze prawnie oddawaną bywa, poprzestać należy albo na tym czynszu pieniężnym albo na wartości tych powinności, mającej być obrachowanej podług zasad, w rozdziale III. niniejszego patentu ustanowionych.

Kwota, w jeden z tych sposobów ustanowiona, którą mający prawo do służebności opłacać mają do kas rządowych, nie może pod żadnym względem służyć za miarę przy czynnościach wedle §fu 15. niniejszego patentu względem tych służebności nastąpić mających.

Fortgenuss entweder schon verzichtet haben, oder bei dieser Verhandlung wegen Ermittlung der Entschädigung verzichten.

In diesem Falle ist von der gebührenden Entschädigung ausser den Gegenleistungen (§. 51) und den im §. 52 bezeichneten 15% noch der Jahreswerth der bestandenen Dienstbarkeiten in Abzug zu bringen, und es bildet daher in diesem Falle erst der nach Abschlag aller oben angeführten Abzugsposten verbleibende Rest die den Berechtigten flüssig zu machende Entschädigungsrente.

§. 55.

Die Entschädigung für die aufgehobenen bäuerlichen Leistungen ist nach dem §. 54 festgesetzten Ausmasse aus Landesmitteln unter Vermittlung der Staatscassen an die Berechtigten vollständig zu erfolgen, nur werden jene Bauern, welche in dem Genusse der zwischen ihnen und den ehemaligen Grundherren bestehenden Dienstbarkeiten verbleiben wollen, den Jahreswerth der Servituten an die Staatscassen zu entrichten haben.

In so ferne Bauern eine aus dem grundherrlichen Verbande entspringende Dienstbarkeit in Folge einer Gutertheilung auf Grundstücken einer anderen, als ihrer unmittelbaren Grundherrschaft ausüben, so hat diese Dienstbarkeit aufrecht zu bleiben, die Servitutsberechtigten sind aber verpflichtet, den Zins für den Genuss dieser Dienstbarkeit an die Staatscassen, durch die sie von ihren Schuldsigkeiten freigekauft werden, zu entrichten.

Die wegen des Fortgenusses der Servituten an die Staatscassen zu zahlenden Beträge sind nunmehr bloss zwischen dem Staatsschatze und den Servitutsberechtigten zu berechnen, und so viel nur immer möglich, durch ein stets zu versuchendes gütliches Uebereinkommen, im Falle aber dieses nicht gelingen sollte, durch die Entscheidung der zur Durchführung dieser Verordnung aufzustellenden Organe festzusetzen.

Bei Ermittlung der Ziffer dieser wegen der fortbestehenden Dienstbarkeiten an die Staatscassen zu leistenden Zahlungen ist sich eben so, wie bei Ermittlung des in den Fällen des §. 54 des gegenwärtigen Patenten in Abzug zu bringenden Jahreswerthes der aufgehörten Dienstbarkeiten zu bemerken, und hierbei, um die vielfältigen Erhebungen über den Umfang und Werth der Servituten zu beseitigen, der Grundsatz festzuhalten, dass der in dem einen wie in dem anderen Falle ermittelte Betrag den dritten Theil des Werthes der bestandenen Schuldsigkeiten nicht übersteigen dürfe, dass es aber den Servitutsberechtigten, welche verneinen, den Beweis liefern zu können, dass der Werth ihres Servitutsrechtes weniger, als das Drittheil ihrer aufgehobenen Schuldsigkeiten betrage, vorbehalten bleibe, die mindere Gebühr nachzuweisen und zu liquidiren.

Wie der Servitutsberechtigte in dem einen, so wie in dem anderen Falle die Nachweisung über den Werth der Dienstbarkeit zu liefern hat, wird in dem Gesetze über die Ablösung oder Regulirung der Servituten festgesetzt werden.

In jenen Fällen, wo für den Genuss einer solchen Dienstbarkeit jetzt schon ein Geldzins oder eine andere Naturalleistung rechtmässig besteht, hat es bei diesem Geldzinse oder bei dem nach den im III. Abschnitte dieses Patenten aufgestellten Grundsätzen zu berechnenden Werthe dieser Leistungen zu verbleiben.

Der auf eine dieser Arten festgestellte, von den Servitutsberechtigten an die Staatscassen zu entrichtende Betrag darf bei den nach §. 15 dieses Patenten wegen dieser Servituten bevorstehenden Verhandlungen in keiner Richtung massgebend seyn.

§. 56.

Wynagrodzenie, jakie się należy według miary w §. 53., wyrażonej, za powinności wykupne sam obowiązany spłacić winien.

Wyjątek od tej reguły ma miejsce w tym razie, gdy kwota tej indemnizacji albo sama przez się, albo połączona z powinnościami, które według poprzedzającego paragrafu od tego samego gruntu ponosić winien, 40 % czystego dochodu z obciążonych gruntów przewyższa.

W takim razie kwota, przypadająca na obowiązanego do zapłaty, o ile takowa przewyższa wyż wspomniany wymiar 40 procentów, zaliczona będzie z funduszków krajowych, a o ile te nie starczą, ze skarbu państwa z tem ograniczeniem, iż obowiązany nie mniej jak trzecią część obrachowanej wartości dawnej swej powinności opłacać ma.

W braku innych wiarogodnych dowodów, oznaczony będzie czysty dochód przez biegłych, w rzeczy znawców.

Od dochodu z gruntów potrącone będą koszta uprawy, a to przy polach ornych 50 %, przy łąkach 30 %, równie jak od dochodu z budynków koszta utrzymania 15 %.

Przytem atoliż nie z urzędu lecz na żądanie zobowiązanych postępować należy.

§. 57.

Kwota mająca się opłacać wedle §. 55. niniejszego patentu z powodu dalszego używania służebności przez uprawnionych, jako też wynagrodzenie, podług poprzedzającego paragrafu uprawnionemu od zobowiązanego przynależące, do tej kasy rządowej ma być spłacone, która ku temu będzie naznaczona, a to ratami z góry, przypadającymi równocześnie ze zwyczajnymi terminami podatkowymi.

§. 58.

Uprawnieni pobierać będą należne im kwoty wynagrodzenia z kas rządowych w półrocznych ratach z dołu.

Te raty bieżą co do powinności, z funduszków krajowych wynagrodzić się mających, od 1. Listopada 1848, przy wykupnych zaś od dnia 1. Listopada tego roku, w którym ustaje powinność pierwotna.

§. 59.

Renta wynagrodzenia, obliczona i ciężąca na zobowiązanych (§. 53.), wynagrodzenie, od mających prawo do służebności opłacać się mające wedle §. 55. do skarbu rządowego, równie jak kapitał, na miejsce renty wstępujący, stanowi ciężar na posiadłości, od której owa renta lub też wynagrodzenie przypada, stojący przedewszystkiemi ciężarami hipotecznymi, używający wszelkich pierwszeństw zarówno z podatkami cesarskimi, i jako taki jeszcze przed zamieszczeniem w księgi hipoteczne uważany być winien.

§. 56.

Die nach dem im §. 53 ausgesprochenen Ausmasse gebührende Entschädigung für die ablösbaren Schuldigkeiten ist von dem Verpflichteten allein zu entrichten.

Eine Ausnahme von dieser Regel findet statt, wenn der Betrag dieser Entschädigung für sich allein, oder so ferne er mit den nach dem vorhergehenden Paragraphe ihm von denselben Grundstücken obliegenden Leistungen zusammentrifft, vereint mit der letzteren 40 Percent des Reinertrages der belasteten Grundstücke überschreitet.

In einem solchen Falle ist der Betrag, um welchen die den Verpflichteten treffende Zahlungspflicht das bemerkte Ausmass von 40 Percent übersteigt, mit der Beschränkung aus den Landesmitteln, und so weit es an denselben fehlt, aus dem Staatsschatze vorzustrucken, dass der Verpflichtete nicht weniger als ein Drittheil des nach §. 51 ausgemittelten Voranschlages seiner früheren Schuldigkeit zu entrichten hat.

Der Reinertrag ist, wenn keine anderen glaubwürdigen Behelfe vorliegen, durch Sachverständige zu erheben.

Von dem Ertrage der Grundstücke sind bei Aeckern 50 Percent, bei Wiesen 20 Percent an Culturaufwand, und von jenem der Gebäude 15 Percent an Regiekosten abzuschlagen.

Es ist aber hierbei nicht von Amtswegen, sondern nur über Verlangen der Verpflichteten vorzugehen.

§. 57.

Sowohl der nach §. 55 des gegenwärtigen Patenten wegen des Fortgenusses der Dienstbarkeiten von den Servitutsberechtigten zu entrichtende Betrag, als auch die nach dem vorhergehenden Paragraphe dem Berechtigten von den Verpflichteten zukommende Entschädigung ist an diejenige Staatscasse, welche hierzu wird bezeichnet werden, in mit den üblichen Steuerterminen zusammenfallenden anticipativen Raten einzuzahlen.

§. 58.

Die Berechtigten erhalten die ihnen gebührende Entschädigungsrente aus den Staatscassen in halbjährigen decursiven Raten.

Diese laufen bei den aus Landesmitteln zu entschädigenden Leistungen vom 1. Norember 1848, bei ablösbaren aber vom 1. Norember desjenigen Jahres, in welchem die ursprüngliche Leistung aufhört.

§. 59.

Die zur Last der Verpflichteten ermittelte Entschädigungsrente (§. 53), die nach §. 55 von dem Servitutsberechtigten an den Staatsschatz zu leistende Vergütung, so wie das an die Stelle der Rente tretende Capital, ist eine auf dem Grundbesitze, von dem jene Rente oder diese Vergütung gebührt, vor allen Hypothekarlasten bestehende, die Vorrechte der landesfürstlichen Steuern geniessende Last, und als solche auch noch vor vollzogener Eintragung in die öffentlichen Bücher zu behandeln.

Rozdział VII.

O pobieraniu rent indemnizacyi i wykupienia, i o zaspokojeniu
uprawnionych, tudzież o zaliczkach dla tychże.

§. 60.

Będzie najpierwszem zadaniem ustawodawstwa, obmyślić środki ku temu, ażeby obowiązani, którzy w skutek §§łów 53. i 55. niniejszego patentu spłaty czynić mają, jeżeli zamiast oznaczonej rocznej renty spłacić wolą kapitał renty albo natychmiast, albo w pewnej liczbie równych rat rocznych w summie, zawierającej w sobie dwadzieścia razy rentę roczną, do tego stanu byli doprowadzeni, aby sposobem, ile możności pojedynczym, prędkim i słusznym zupełnie swemu obowiązkowi zadosyć uczynili, w którym to celu wydane będą osobne postanowienia, dotyczące założenia i rozwinięcia funduszu umorzenia i zakładów kredytowych krajowych.

Osobnem rozporządzeniem oznaczy się, jakim sposobem i jak dalece przeprowadzone będą w całym okręgu Krakowskim, ustanowione Naszym patentem z dnia 25. Września 1850. zasady, względem uszczerbienia wynagrodzenia w kapitale za pobory, w skutek przeprowadzenia uwolnienia gruntowego zniesione, lub wykupić się mające.

§. 61.

Przedmiotem szczególnego badania, na drodze oznaczonej kartą konstytucyjną, będzie utworzenie funduszu z środków krajowych, w skutek ustawy z dnia 7. Września 1848. ust. VIII. lit. d) służącego do pokrycia wynagrodzenia, należnego uprawnionym za pośrednictwem skarbu państwa.

§. 62.

Spłaty ze strony obowiązanych i wypłaty na rzecz uprawnionych odbywać się będą obecnie za pośrednictwem kas rządowych, które wyłącznie uważać należy za wierzycieli względem zobowiązanych, a za dłużników względem uprawnionych.

§. 63.

Do kas publicznych wpływać mają :

1. Renty, które zobowiązani wpłacać mają w ratach zwyczajnych, z terminami podatkowemi jednocześnie przypadających.
2. Kapitały indemnizacyi albo wykupienia lub częściowe kwoty kapitałowe.
3. Zaległości zobowiązanych z roku użytkowania 1848.
4. Dotacya zaliczek, które dla uprawnionych tymczasowo skarb państwa dostarcza.
5. Dotacya spłat, które tymczasowo skarb państwa pokrywa na rachunek kraju.

§. 64.

Zobowiązany może się od płacenia renty zupełnie lub stosunkowo uwolnić :

- a) przez złożenie całego lub jednej części, ze strony uprawnionego niezakwestyowanego, kapitału wynagrodzenia i wykupienia, jeżeli się obowiązany przed komisją powiatową do tego gotowym być deklaruje, w przeciągu dni 14 po złożeniu tej deklaracyi;

VII. Abschnitt.

Von der Einhebung der Entschädigungs- und Ablösungsbeträge und der Befriedigung der Berechtigten, dann von den Vorschüssen an die Letzteren.

§. 60.

Es wird die dringendste Aufgabe der Gesetzgebung sein, Vorsorge zu treffen, dass die Verpflichteten, welche zufolge der §§. 53 und 55 des gegenwärtigen Patenten Zahlungen zu leisten haben, wenn sie es vorziehen, statt der ausgemittelten jährlichen Rente das Capital der Rente sogleich, oder in einer Zahl gleicher Jahresraten mit dem Zwanzigfachen des Betrages der Jahresrente zu entrichten, in die Lage gesetzt werden, sich auf die möglichst einfache, schnelle und billige Weise ihrer Verpflichtung vollständig zu entledigen, zu welchem Zwecke besondere Bestimmungen über die Errichtung und Ausbildung eines Tilgungsfondes und von Landes-Creditsanstalten erfließen werden.

Wie und wie weit die in Unserem Patente vom 25. September 1850 aufgestellten Grundsätze über die Leistung der Capitalsentschädigung für die in Folge der Durchführung der Grundentlastung aufgehobenen oder ablösbaren Bezüge im gesammten Krakauer Gebiete durchgeführt werden sollen, bleibt einer besonderen Verfügung vorbehalten.

§. 61.

Einen Gegenstand der besonderen Erwägung auf dem durch die Verfassungsurkunde festgesetzten Wege wird es ausmachen, in Folge des Gesetzes vom 7. September 1848, Abs. VIII, lit. d) aus Landesmitteln einen Fond zur Deckung der den Berechtigten unter Vermittlung des Staatsschatzes zukommenden Entschädigung zu bilden.

§. 62.

Derzeit wird die Einzahlung der Verpflichteten und die Auszahlung an die Berechtigten durch die Staatscassen vermittelt, welche allein als Gläubiger der Ersteren und als Schuldner der Letzteren anzusehen sind.

§. 63.

In die Staatscassen haben einzufliessen:

- 1. die Renten, welche die Verpflichteten in den mit den Steuerterminen zusammenfallenden Raten einzuzahlen haben;*
- 2. Die Entschädigungs- oder Ablösungscapitale oder Theilbeträge derselben;*
- 3. die Rückstände der Verpflichteten aus dem Nutzjahre 1848;*
- 4. die Dotation für die an die Berechtigten einstweilen auszufolgenden Vorschüsse;*
- 5. die Dotation für die auf Rechnung des Landes einstweilen durch den Staatsschatz zu leistenden Zahlungen.*

§. 64.

Der Verpflichtete kann sich von der Bezahlung der Rente ganz oder verhältnissmässig befreien:

- a) durch den Erlag des ganzen von dem Berechtigten nicht beanstandeten Entschädigungs- und Ablösungscapitals oder eines Theiles desselben, wenn sich der Verpflichtete vor der Bezirks-Commission hierzu bereit erklärt, binnen 14 Tagen nach Abgabe dieser Erklärung;*

b) także po ukończeniu pertraktacyi indemnizacyjnej przez wpłacenie całego kapitału lub przez spłaty umniejszające, w ilości dwudziestu złt. r. mon. konw. lub w kilkonasób tej summy, jeżeli zobowiązany, przedsięwzięcie to na pół roku wprzód w pierwszej połowie miesięcy Maja i Listopada oznajmi, w urzędzie poborowym.

We wszystkich tych przypadkach odbywa się wpłata do kasy podatkowej.

§. 65.

Ściągnięcie spłat od zobowiązanych uskutecznia się na tej samej drodze i za pomocą tych samych środków, jakie są przepisane co do ściągnięcia podatków bezpośrednich, z którymi pretensye do owych zapłat w przypadkach upadłości i egzekucyi, równych używają przywilejów pierwszeństwa.

§. 66.

Skoro zobowiązany w sposób, powyżej wskazany, dług swój kapitałowy całkiem lub częścią umorzył, ma mu być doreczony kwit, od stępla wolny, moc ekstatulacyjną mający.

§. 67.

Właściwa kasa rządowa wydaje każdemu uprawnionemu arkusze płatnicze, na jego i na imię uprawnionego dobra lub uprawnionej prebendy opiewające, na które w półrocznych, od 1. Listopada *decursive* bieżących ratach wypłacane będą renty indemnizacyi i wykupienia.

Co do zaległości, z roku użytkowego 1848. wpływających do kas rządowych, będą wydane osobne asygnacye płatnicze.

§. 68.

Wydawanie tych dokumentów niezwłocznie będzie uskutecznione, skoro oznaczenie należącego uprawnionemu kapitału indemnizacyi lub wykupienia stało się prawnym.

Jeżeli oznaczenie to częściowo musi być odroczone, tedy w wydaniu tych dokumentów co do summy likwidalnej nie może żadna zachodzić przeszkoda.

§. 69.

Osobnem rozporządzeniem ustanowi się sposób, w jaki postępować należy z kapitałami wykupna, do urzędów poborowych albo całkiem albo częściowo odwiezionych.

§. 70.

Jeszcze przed oznaczeniem należnego wynagrodzenia albo wykupienia, będą uprawnionym wypłacane zaliczki, a to w sposób w tym względzie ustanowiony, i w mierze, oznaczonej przez ministrów, do wykonania ustawy z dnia 7. Września 1848. powołanych.

Dla zwrócenia tych zaliczek zaprowadzono już zarazem potrzebne środki, przez potrącenie takowych od renty wynagrodzenia.

b) auch nach Beendigung der Entschädigungsverhandlung durch die Einzahlung des ganzen Capitalen, oder durch Abschlagszahlungen in der Höhe von zwanzig Gulden Conv. Münze oder eines Mehrfachen dieser Summe, wenn der Verpflichtete dieses Vorhaben ein halbes Jahr im Vorhinein in der ersten Hälfte der Monate Mai und November vor dem Steueramte anmeldet.

In allen diesen Fällen hat die Einzahlung an die Steuercasse zu geschehen.

§. 65.

Die Einbringung der Zahlungen von den Verpflichteten wird auf demselben Wege und durch dieselben Massregeln bewirkt, welche für die Einbringung der directen Steuern, mit denen die Forderungen auf jene Zahlung das gleiche Vorrecht in Concurs- und Executionsfällen geniessen, vorgeschrieben sind.

§. 66.

Sobald der Verpflichtete auf die vorangedeutete Art seine Capitalsschuld ganz oder zum Theile getilgt hat, ist ihm die löschungsfähige stämpelfreie Quittung zukommen zu lassen.

§. 67.

Die betreffende Staatscasse fertiget jedem Berechtigten auf seinen und den Namen des berechtigten Gutes oder der berechtigten Pfründe lautende Zahlungsbogen zu, auf welche in halbjährigen, vom 1. November laufenden decursiven Raten die Entschädigungs- und Ablösungsraten ausgezahlt werden.

Ueber die in die Staatscassen einflussenden Rückstände aus dem Nutzzahre 1848 werden besondere Zahlungsanweisungen ausgegeben.

§. 68.

Die Ausfertigung dieser Urkunden ist sogleich zu veranlassen, sobald die Ausmittlung des einem Berechtigten gebührenden Entschädigungs- oder Ablösungscapitals in Rechtskraft erwachsen ist.

Muss letztere theilweise verschoben bleiben, so darf die Ausfertigung dieser Urkunden über die liquide Summe nicht gehindert werden.

§. 69.

Wie die von dem Verpflichteten an die Steuerämter ganz oder zum Theile abgeführten Ablösungscapitale zu behandeln sind, wird in einer besonderen Verordnung festgesetzt werden.

§. 70.

Den Berechtigten werden noch vor der Ermittlung der ihnen gebührenden Entschädigung oder Ablösung Vorschüsse nach einem von den mit dem Vollzuge des Gesetzes vom 7. September 1848 beauftragten Ministern vorgezeichneten Masstabe und den diessfalls festgesetzten Modalitäten flüssig gemacht werden.

Hierbei ist für die Rückvergütung dieser Vorschüsse durch Abrechnung von der Entschädigungsrente bereits Vorsorge getroffen worden.

Rozdział VIII.**O przeprowadzeniu niniejszego patentu.****§. 71.**

Nasi ministrowie spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i finansów otrzymali polecenie do przeprowadzenia niniejszego patentu, a zarazem są powołani do najwyższego kierunku czynności co do uwolnienia gruntów od ciężarów, w okręgu byłej Rzeczypospolitej Krakowskiej.

§. 72.

Celem bezpośredniego jego przeprowadzenia, utworzoną będzie osobna komisya ministeryalna, przez którą interesa tak uprawnionych, jak zobowiązanych równie będą zastąpione.

§. 72.

Likwidacya z interesowanymi i rozstrzygnięcie w pierwszej instancji poruczone będzie osobnym komisjom powiatowym.

§. 74.

Złożenie, zakres działania i postępowanie tych komisyj będzie uregulowanem na mocy osobnego rozporządzenia.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 12. Marca 1851.

Franciszek Józef.

**Schwarzenberg. F. Krauss. Bach. Csorich. Bruck. Thun. Thunfeld.
K. Krauss. Kulmer.**

90.**Cesarskie rozporządzenie z dnia 19. Marca 1851,**

**mocą którego wydane zostają przepisy dodatkowe do postanowienia pro-
wizorycznego z dnia 26. Października w przedmiocie uregulowania płacy
profesorów wydziałowych we Wiedniu, w Pradze, we Lwowie, w Krakowie,
Ołomuńcu, Gracu i Insbruku, i oraz regulują się płace profesorów przy
zakładach naukowych chirurgicznych we Lwowie, w Ołomuńcu, Gracu i
Insbruku i w Solnogradzie.**

W dodatku do postanowienia Mojego z dnia 26. Października 1849., na przed-
stawienie Mego ministra wyznań i oświecenia i za poradą Mojej Rady ministrów roz-
porządzam co następuje:

§. 1.

Profesorowie zwyczajni (ordynaryjni) wydziału teologicznego, we Wiedniu,
w Pradze, we Lwowie, w Krakowie, Ołomuńcu i Gracu, ustanowieni obecnie według
dawniejszego systematu, a nie pobierający do tej pory najmniej takiej płacy, która
wyrównywa najwyższą, na zasadzie przepisu z dnia 26. Października 1849. dla wy-
działu w mowie będącego, zyskują prawo:

VIII. Abschnitt.*Von der Durchführung dieses Patentcs.*

§. 71.

Unsere Minister des Innern, der Justiz und der Finanzen sind mit der Durchführung dieses Patentcs und mit der obersten Leitung des Grundentlastungsgeschäftes im Gebiete des ehemaligen Freistaates Krakau beauftragt.

§. 72.

Zur unmittelbaren Durchführung desselben soll eine eigene Ministerial-Commission errichtet werden, bei welcher die Interessen der Berechtigten und der Verpflichteten gleichmässig vertreten seyn sollen.

§. 73.

Die Liquidirung mit den Bethciligten und die Entscheidung in erster Instanz soll eigenen Bezirks-Commissionen übertragen werden.

§. 74.

Die Zusammensetzung, der Wirkungskreis und das Verfahren dieser Commissionen wird durch eine besondere Verordnung geregelt.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am 12. März 1851.

Franz Joseph.

**Schwarzenberg, Ph. Krauss, Bach, Csorich, Bruck, Thun, Thinnfeld,
C. Krauss, Kulmer.**

90.

Kaiserliche Verordnung vom 19. März 1851,

womit nachträgliche Bestimmungen zu der provisorischen Vorschrift vom 26. October 1849 über die Gehaltsregulirung der Facultätsprofessoren zu Wien, Prag, Lemberg, Krakau, Olmütz, Gratz und Innsbruck getroffen, und die Gehalte der Professoren der chirurgischen Lehranstalten zu Lemberg, Olmütz, Gratz, Innsbruck und Salzburg regulirt werden.

Im Nachhange zu Meiner Entschliessung vom 26. October 1849 verordne Ich über Antrag Meines Ministers des Cultus und öffentlichen Unterrichts und auf Einrathen Meines Ministerathes, wie folgt:

§. 1.

Die ordentlichen Professoren der theologischen Facultäten in Wien, Prag, Lemberg, Krakau, Olmütz und Gratz, welche gegenwärtig nach dem älteren Systeme angestellt sind, und nicht schon gegenwärtig einen Gehalt haben, welcher der höchsten für die betreffende Facultät, durch die Vorschrift vom 26. October 1849 bestimmten Gehaltssufe wenigstens gleichkommt, erhalten den Anspruch:

- a) wstąpienia od 1. Maja 1851. na ten stopień płacy według nowego systematu, urządzającego płace profesorów, do którego by mieli prawo, ze względu na czas ich służby, gdyby byli mianowani zaraz z początku na podstawie przepisu z dnia 26. Października 1849,
- b) nie tracąc dotychczasowego prawa posuwania się do stopni płac wyższych według starszeństwa stosunkowego, mogą według okoliczności, i po udowodnieniu warunków, ustanowionych w tym względzie w ustawie z dnia 26. Października 1849. czynić użytek z nowego prawa o posuwaniu się w stopniach, jeżeli z tego większa dla nich korzyść wynika, jak według ustaw dawniejszych.

Przy obliczeniu czasu służby policzone będą tym profesorom lata służby, które odbyli na jakimkolwiek uniwersytecie austriackim jako profesorowie ordynaryjni.

§. 2.

Profesorowie zwyczajni wydziału filozoficznego, na wspomnianych wyż uniwersytetach, i na uniwersytecie w Insbruku, ustanowieni przy tymże wydziale z prawem posuwania się według dawniejszego systematu lub w skutku nowego urządzenia wydziałów przeniesieni z wydziału lekarskiego do wydziału filozoficznego, zyskują prawo w razie, w którym terażniejsza ich płaca niewyrówna nawet tej płacy, jaka według przepisu z dnia 26. Października 1849. §. 2. dla wydziałów filozoficznych w najniższym stopniu jest oznaczona, iż mogą od 1. Maja 1851. wstąpić na tenże stopień płacy, pozostaje im zaś nietylko

- a) prawo, jeżeli jakie mają, posuwania się do stopni płacy wyższej, dotąd nieosiągniętych, oznaczonych według dawniejszego systematu, lecz także
- b) mogą domagać się prawa wstąpienia na stopnie płacy, ustanowione w §. 2. przepisu z dnia 26. Października 1849., w tym zaś razie wymagany czas służby lat dziesięciu i dwudziestu policzony im będzie dopiero od 1. Listopada 1849.

Mogą zatem pod warunkami w §§. 7—11. przepisu z dnia 26. Października 1849. wskazanemi, czynić użytek z prawa posuwania się do dawniejszych stopni płacy, według starszeństwa stosunkowego, jako też z ograniczeniem, wyżej pod b) wyrażonem, w wydarzonym przypadku żądać posunięcia na nowe stopnie płacy.

§. 3.

Tego samego podwójnego prawa posuwania się będą od dziś dnia używać, pod warunkami w poprzedzającym paragrafie wyrażonemi, także profesorowie wydziału filozoficznego, ustanowieni według dawniejszego systematu, którzy już obecnie wyższą płacę pobierają, jak ta wynosi, która według nowego systematu w najniższym stopniu jest oznaczoną.

§. 4.

Płace profesorów przy zakładach chirurgicznych we Lwowie, w Ołomuńcu, Gracu, Insbruku i Salzburgu, z wyjątkiem profesora weterynaryi usystemizowane zostają w stałej kwocie 900 złt. r. m. k., płaca zaś profesora weterynaryi w kwocie 600 złt. r. m. k. Ta podwyższona płaca wypłacana będzie od 1. Maja 1851. nawet profesorom, ustanowionym już przy tychże zakładach, jeżeli jeden lub drugi z nich

- a) vom 1. Mai 1851 an in diejenige Gehaltsstufe des neuen Gehaltssystemes zu treten, auf welche sie mit Rücksicht auf ihre Dienstzeit Anspruch haben würden, falls ihre Anstellung gleich ursprünglich auf Grundlage der Vorschrift vom 26. October 1849 erfolgt wäre, und
- b) unbeschadet ihres bisherigen Vorrückungsrechtes in die älteren Gehaltsstufen nach dem relativen Senium, je nach Umständen, unter Nachweisung der diessfalls im Gesetze vom 26. October 1849 gestellten Bedingungen, auch von dem neuen Vorrückungsrechte Gebrauch zu machen, wenn sich aus demselben eine günstigere Behandlung ergibt, als auf welche sie schon nach den früheren Normen Anspruch hatten.

Bei Berechnung der Dienstzeit dieser Professoren werden ihre an was immer für einer österreichischen Universität in der Eigenschaft als ordentliche Professoren zugebrachten Dienstjahre in Anrechnung gebracht.

§. 2.

Die ordentlichen Professoren der philosophischen Facultät an den genannten Universitäten und an der Universität Innsbruck, welche nach dem älteren Systeme an dieser Facultät mit dem Vorrückungsrechte angestellt, oder in Folge der neuen Facultätseinteilung von der medicinischen zur philosophischen Facultät übersetzt worden sind, erhalten das Recht, wenn ihr gegenwärtiger Gehalt nicht einmal die niedrigste, für die philosophischen Facultäten durch die Vorschrift vom 26. October 1849, §. 2 festgesetzte Gehaltsstufe erreicht, vom 1. Mai 1851 an in diese Gehaltsstufe einzutreten, und es bleibt ihnen nicht nur

- a) ihr weiteres allfälliges Vorrückungsrecht in die, nach dem älteren Systeme festgesetzten höheren, von ihnen noch nicht erreichten Gehaltsstufen vorbehalten, sondern
- b) sie können weiterhin auch auf das Vorrückungsrecht in die durch den §. 2 der Vorschrift vom 26. October 1849 bestimmten Gehaltsstufen Anspruch machen, wobei jedoch die dazu erforderliche Dienstzeit von zehn und zwanzig Jahren erst vom 1. November 1849 an berechnet wird.

Sie können daher unter den in den §§. 7—11 der Vorschrift vom 26. October 1849 enthaltenen Bedingungen, sowohl von dem Vorrückungsrechte in die älteren Gehaltsstufen nach dem relativen Senium, als auch unter der hier sub b) enthaltenen Beschränkung von dem Vorrückungsrechte in die neuen Gehaltsstufen, in jedem sich ergebenden Falle, Gebrauch machen.

§. 3.

Dieses doppelte Vorrückungsrecht haben von nun an, unter den in dem vorhergehenden Paragraphen enthaltenen Bedingungen, auch diejenigen nach dem älteren Systeme angestellten ordentlichen Professoren der philosophischen Facultät, welche gegenwärtig schon einen höheren Gehalt beziehen, als die niedrigste Gehaltsstufe nach dem neuen Systeme beträgt.

§. 4.

Die Gehalte der Professoren der chirurgischen Lehranstalten in Lemberg, Olmütz, Gratz Innsbruck und Salzburg, mit Ausnahme des Professors der Veterinärkunde, werden mit dem fixen Betrage von 900 fl. — der Gehalt des Professors der Veterinärkunde mit 600 fl. systemisirt, und es wird dieser erhöhte Gehalt, vom 1. Mai 1851 an auch den bereits an diesen Lehranstalten angestellten Professoren angewiesen, in so weit der eine oder andere derselben nicht

nie pobiera już obecnie dodatku do osoby, wynoszącego tyle lub więcej jak kwota tej płacy podwyższonej.

§. 5.

Ilekróć się wydarzy, iż profesor, pobierający dodatek do osoby, podniesiony zostanie do wyższej kategorii płacy, czyli to w drodze stopniowego posunięcia, czyli też przez otrzymanie nadzwyczajnego podniesienia płacy jego; odjęty mu zostanie na mocy ustaw, dotąd obowiązujących, dodatek osobowy, jeżeli płaca nowa wyrówna płacę dawniejszą, dołączony do niej dodatek osobowy, lub takową przewyższa. W innych przypadkach dodatek osobowy zmniejszony zostanie w tym stosunku, w którym płaca nowa lub później przez posunięcie uzyskana większą jest od dawniejszej.

Remuneracye, pobierane przez profesorów, za osobne prace, poza okresem zwyczajnych obowiązków leżące, nie będą wliczone przy podniesieniu nadzwyczajnem płacy lub przy posunięciu na wyższy stopień. — Przypadki wątpliwe rozstrzegać będzie ministerjum oświecenia.

§. 6.

Przepisy wskazane w §§. 2. i 3. niniejszego rozporządzenia nie będą się rozciągać:

1. do tych profesorów zwyczajnych wydziału filozoficznego, którym płaca wymierzona została wskutek szczególnych układów, zaszłych przy powołaniu lub mianowaniu takowych, równie jak do tych, którzy przy tychże wydziałach według dawniejszego systematu bez prawa do dalszego posunięcia ustanowieni są;
2. do nauczycieli w ściślejszem znaczeniu;
3. do docentów, pobierających tylko renumeracye,
4. do profesorów, którzy albo już przy zamianowaniu naznaczeni zostali jako nadzwyczajni, lub do tych, którzy wprawdzie przy zamianowaniu podług dawniejszego systematu zwali się zwyczajnymi, lecz stosownie do §. 3. ustawy prowizorycznej o organizacyi władz akademicznych, ze względu na przedmiot naukowy, którego udzielają, i na dotychczasowe stanowisko swej katedry, należą do kategorii profesorów nadzwyczajnych, albo nauczycieli w ściślejszem znaczeniu.

§. 7.

Rozumie się samo przez się, iż w razie, gdy który z profesorów zwyczajnych ustanowionych dotąd przy wydziale według dawniejszego systematu, wskutek niniejszego przepisu zyska podwyższenie dotychczasowej płacy swojej z jakiego bądź tytułu, inni młodszy profesorowie z tą samą prawą rościć nie mogą, uważania za opróżnione stopnie płacy tamtych, i żądania posunięcia w ich miejsce. Gdzie bowiem idzie o ocenienie prawa do posunięcia na wyższy stopień tych ostatnich, tamci uważani być mają jako zostający ciągle w status tej części personalu nauczycielskiego, o którym wspomina §. 7. przepisu z dnia 26. Października 1849.

Franciszek Józef m. p.

Thun m. p.

schon gegenwärtig eine Personalzulage genießt, welche den Betrag dieser Gehaltserhöhung erreicht oder übersteigt.

§. 5.

In allen Fällen, in welchen ein Professor, welcher eine Personalzulage bezieht, in einen höheren Gehalt, sei es im Wege der graduellen Vorrückung oder einer ausserordentlichen Gehaltserhöhung, eintritt, wird derselbe nach den noch in Kraft bestehenden Verordnungen ganz eingezogen, wenn der neue Gehalt dem bisherigen sammt der Personalzulage gleichkommt oder ihn übersteigt. Sonst aber wird die Personalzulage in dem Verhältnisse vermindert, in welchem der neue, oder späterhin durch Vorrückung erlangte Gehalt gegen die vorigen Bezüge erhöht ist.

Remunerationen, welche Professoren für besondere, die Pflichten ihres Ordinariates übersteigende Leistungen bezogen haben, werden bei ausserordentlichen Gehaltserhöhungen oder Vorrückung nicht eingerechnet. — Die Entscheidung zweifelhafter Fälle steht dem Unterrichts-Ministerium zu.

§. 6.

Die Bestimmungen der §§. 2 und 3 dieser Vorschrift haben keine Anwendung:

1. auf diejenigen ordentlichen Professoren der philosophischen Facultät, deren Gehaltsbemessung sich auf besondere, bei ihrer Berufung oder Anstellung mit ihnen gepflogenen Verhandlungen gründet, oder welche an denselben nach dem älteren Systeme schon ohne Vorrückungsrecht aufgestellt worden sind;

2. auf Lehrer im engeren Sinne;

3. auf Docenten, welche nur Remunerationen beziehen,

4. auf Professoren, welche entweder schon bei ihrer Ernennung als ausserordentliche bezeichnet worden sind, oder welche nach dem früheren Systeme bei ihrer Anstellung zwar ordentliche genannt wurden, welche aber nach dem §. 3 des provisorischen Gesetzes über die Organisation der akademischen Behörden mit Rücksicht auf ihr Lehrfach und die bisherige Stellung ihrer Lehrkanzel eigentlich in die Kategorie der ausserordentlichen Professoren oder Lehrer im engeren Sinne fallen.

§. 7.

Es liegt in der Natur der Sache, dass, wenn einer oder mehrere der bisher an einer Facultät nach dem älteren Systeme angestellten ordentlichen Professoren in Folge der Anwendung dieser Vorschrift eine Erhöhung ihres bisherigen Gehaltes unter was immer für einem Titel erlangen, dadurch den übrigen jüngeren kein Recht erwächst, die von jenen bisher innegehabten Gehaltsstufen als erledigt anzusehen, und die Vorrückung in dieselben zu verlangen, sondern es werden in dieser Beziehung die ersteren zur Beurtheilung des Vorrückungsanspruches der zuletzt erwähnten fortwährend als in dem Status desjenigen Theiles des Lehrpersonales befindlich angesehen werden müssen, von welchem der §. 7 der Vorschrift vom 26. October 1849 spricht.

Franz Joseph m. p.

Thun m. p.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6. Kwietnia 1851,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, w których zaprowadzona jest ustawa o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850.,

mocą którego obwieszczone zostają niektóre postanowienia, odnoszące się do zastosowania §§. 41, 43, 165, 166 i 265 ustawy o postępowaniu karnem, od osób wojskowych.

Z powodu zaszłych wątpliwości i zapytań, co do tego, o ile §§. 41, 43, 165, 166 i 265. ustawy o postępowaniu karnem zastosować się dają do osób wojskowych, c. k. ministerstwo sprawiedliwości zgodnie z c. k. ministerstwem wojny uznało za potrzebne rozporządzić, co następuje:

1. Wszelkie wezwanie oficera pensjonowanego, powołanego jako przysięgłego do sądu przysięgłych, wydane do niego na mocy §. 41. ustawy o postępowaniu karnem, z dnia 17. Stycznia 1850. należy najmniej 8 dni przed rozpoczęciem posiedzenia wystosować do komendy wojskowej, której oficer podlega, która w razie przeszkody z powodu zachodzącej służby, najmniej 3 dni przed posiedzeniem uwiadomić winna sąd krajowy o przeszkodzie, w przeciwnym zaś razie, udzielić temuż sądowi wiadomości, iż pensjonowany oficer odebrał polecenie do stawienia się w sądzie. Jeżeli wezwany to polecenie otrzymał, a przecieź się nie stawił, należy natychmiast o tem uczynić relacyę do komendy wojskowej, ażeby w myśl §. 43. ustawy o postępowaniu karnem do odpowiedzialności i kary pociągniętym został.

2. Co do wzywania osób wojskowych na świadków, a mianowicie co do przypadków, w którychby zastosowane być powinny §§. 165 i 166. ust. o postęp. kar. należy postępować według §. 164. i według rozrządzenia ministeryalnego z dnia 26. Września 1850. (w dzienniku praw Nr. 367. wydanego w tej mierze dla żandarmeryi).

3. W przypadkach §. 265. ust. o post. kar. prezes sądu ma prawo rozkazać osobom wojskowym, ażeby opuściły salę sądową; względem ukarania zaś takowych winien się udać do sądu wojskowego.

Niniejsze rozporządzenie podaje się wszelkim sądom do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Krauss m. p.

91.

Verordnung des Justizministeriums vom 6. April 1851,

wirksam für alle Kronländer, in welchem die Strafprozessordnung vom 17. Jänner 1850 in Kraft ist, **womit einige Bestimmungen über die Anrendung der §§. 41, 43, 165, 166 und 265 der Strafprozessordnung auf Militär-Personen kundgemacht werden.**

Aus Anlass vorgekommener Zweifel und Anfragen, in wie weit die §§. 41, 43, 165, 166 und 265 der Strafprozessordnung auf Militär-Personen anwendbar seien, findet das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Kriegsministerium Nachstehendes zu verordnen:

1. Jede im Sinne des §. 41 der Strafprozessordnung vom 17. Jänner 1850 an einen pensionirten Officier, welcher als Geschworne zu einem Schwurgerichte berufen wird, ergehende Ladung ist wenigstens 8 Tage vor dem Beginne der Sitzung an das dem Officiere vorgesetzte Militär-Commando zu richten, welches sohin, falls dagegen ein dienstliches Hinderniss obwaltet, wenigstens 3 Tage vor der Sitzung das Landesgericht von diesem Hindernisse, oder im entgegengesetzten Falle davon zu verständigen hat, dass der pensionirte Officier zum Erscheinen angewiesen wurde. Ist Letzteres geschehen, der Vorgeladene aber dennoch nicht erschienen, so ist sogleich die Anzeige an das Militär-Commando zu machen, damit derselbe im Sinne des §. 43 der Strafprozessordnung zur Verantwortung und Strafe gezogen werde.

2. Rücksichtlich der Vorladung von Militär-Personen zur Zeugenschaft und rücksichtlich der Fälle, wo die §§. 165 und 166 der St. P. O. zur Anwendung zu kommen hätten, ist sich nach §. 164, und nach dem Ministerial-Erlasse vom 26. September 1850, Reichsgesetzblatt Nr. 367 (für die Gensd'armerie) zu benehmen.

3. In Fällen des §. 265 der St. P. O. hat der Vorsitzende des Gerichtes auch das Recht, Militär-Personen aus dem Gerichtssaale entfernen zu lassen, wegen weiterer Bestrafung derselben aber an das Militärgericht sich zu wenden.

Hiervon werden sämmtliche Gerichte zur genauen Darnachachtung in Kenntniss gesetzt.

Krauss m. p.

Erklärung des Verfassers vom 8. April 1821

Ich erkläre hiermit, dass die in dem obigen Titel angeführte Schrift nicht von mir verfasst ist, sondern dass ich dieselbe nur in dem Namen eines Verfassers veröffentlicht habe.

Die Schrift ist von dem Herrn ... verfasst, welcher dieselbe in dem Namen eines Verfassers veröffentlicht hat.

Ich habe die Schrift in dem Namen eines Verfassers veröffentlicht, weil ich dieselbe für eine interessante und nützliche gehalten habe.

Die Schrift ist von dem Herrn ... verfasst, welcher dieselbe in dem Namen eines Verfassers veröffentlicht hat.

Ich habe die Schrift in dem Namen eines Verfassers veröffentlicht, weil ich dieselbe für eine interessante und nützliche gehalten habe.

Verfasser in P.